

Directa

publicació quinzenal

Núm 398

Del 15/12 de 2015
al 11/1 de 2016

2 €

www.directa.cat

Disset entitats veïnals actuen contra la proliferació de pisos turístics a Barcelona

8-11

Entrevista a Gavin MacFayden sobre periodisme d'investigació, alertadors i 'hackers'

12-15

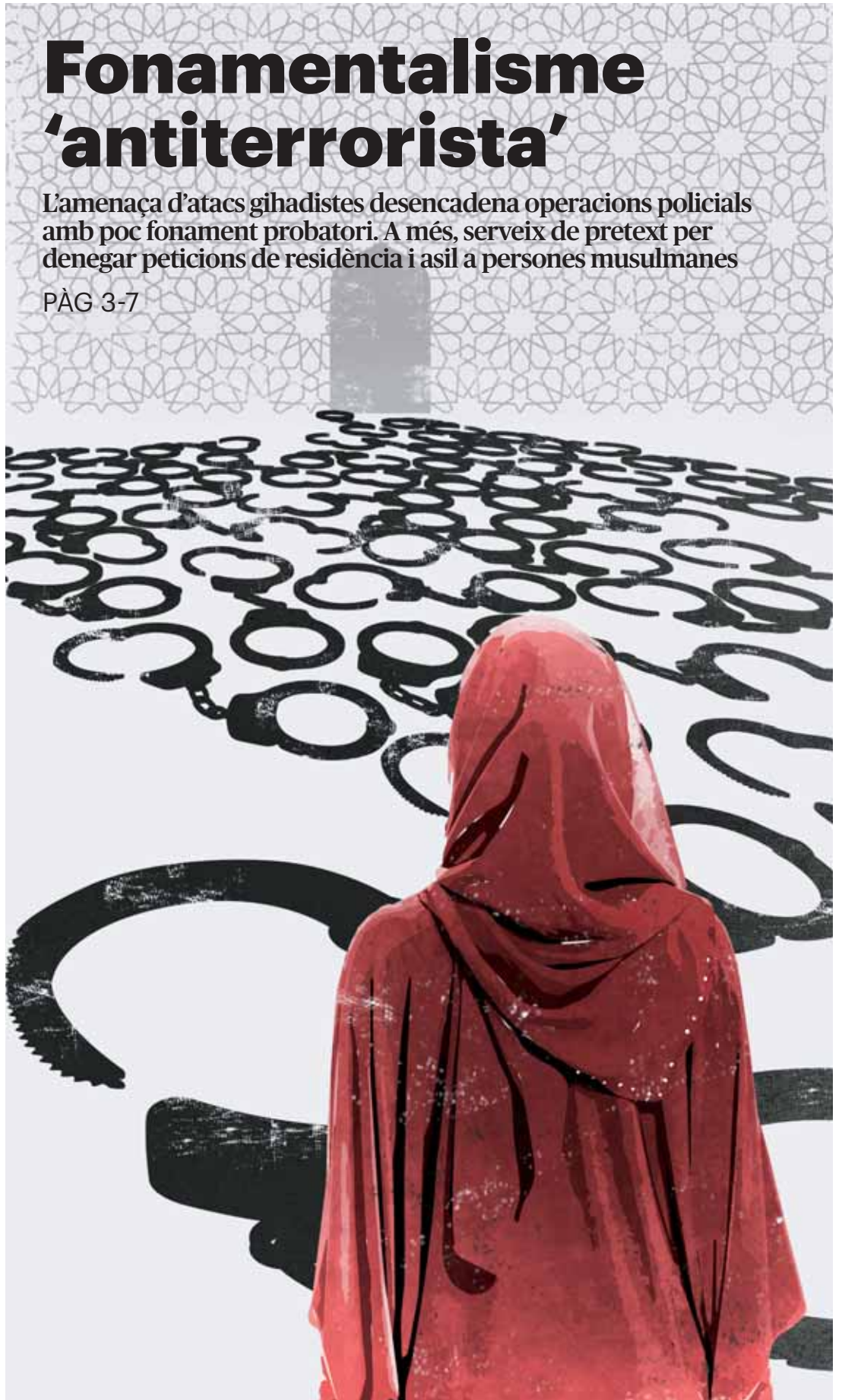
Dividida en dos municipis separats, Mitrovica és un exemple que les ferides romanen obertes a Kosovo

20-21

Fonamentalisme 'antiterrorista'

L'amenaça d'atacs gihadistes desencadena operacions policials amb poc fonament probatori. A més, serveix de pretext per denegar peticions de residència i asil a persones musulmanes

PÀG 3-7

/ HUGO CORNELLES

D

Directa

publicació quinzenal

EDITA:
Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
C. Riego núm. 37 baixos esquerra
08014 Barcelona
Tel: 935 270 982 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: GI-1528-2005

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS:
Reconeixement-No Comercial-Sense Obra
Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric

La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Estirant del fil
Victor Yustres, Joan Mas
Al peu del canó
Marc Rude i Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia
Cruïlla
Maties Lorente
Impressions
Adrián Crespo i Isabel Benitez
Roda el món
Oriol Andrés i Roger Suso
Poca Broma
Roger Pelàez
Expressions
Joan Gener
La indirecta
Alex Romaguera
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou
Audiovisuals
Sònia Calvó
Fotografia
Victor Serri
Il·lustració
Ricardo Hermida
Correcció
Lasterisc
Edició
Ignasi Franch
Compaginació
Roger Costa Puyal
Disseny gràfic
Jose Téllez, Sergio Espin, Núria Ribes
i Hugo Cornelles
Gestió web
Talaies Koop.
Administració
Karminha
Difusió i Publicitat
Ferran Domènech
Comercial
Maties Lorente

CORRESPONSALIES:

Baix Llobregat, Berguedà, Barcelonès
Nord, El Camp, Girona, L'Horta, Manresa,
Maresme, Menorca, Osona, La Plana Alta,
Ripollès, Sabadell, Solsonès, Terrassa, Terres
de l'Ebre, Terres de Ponent, Vallès Oriental.

CONTACTES:

General directa@directa.cat
Redacció redaccio@directa.cat
Cultura expressions@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Publicitat publicitat@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

Nous continguts i activació de la subscripció digital

Redacció
@La_Directa

Coneixes la portada del web de la DIRECTA, però, a partir d'avui, coneixeràs una nova portada. Si ets subscriptora, podràs accedir als continguts quinzenals de l'edició en paper, tant en format html com en format pdf. A més, alliberem més de 200 articles, reportatges, entrevistes i investigacions publicades des de l'1 de setembre de 2015. Cada quinze dies, hi afegirem els continguts de l'edició en paper d'accés exclusiu

per a subscriptores i alliberarem els articles del número anterior per al públic en general. D'aquesta manera, agraïm a les subscriptores la seva fidelitat i el seu suport, imprescindibles per a la sostenibilitat del projecte. Les més de 2.000 persones subscrietes a la DIRECTA heu rebut o rebreu un correu electrònic per poder activar el vostre perfil.

També hem de dir que hem tingut nombrosos problemes tècnics per aconseguir activar aquests nous serveis i us demanem disculpes. Finalment, això ha estat possible gràcies a la professionalitat i l'acompanyament que ens han fet des de Nodo50, Talaies i Interzonas. ◀

Tu, jo, nosaltres

Redacció
@La_Directa

Amb aquest número, les subscriptores haureu rebut una il·lustració. Es tracta d'un disseny inèdit fet pel grafter Roc Black Block per a la DIRECTA.

Amb aquest petit obsequi, us volem agrair el suport al projecte i recordar-vos, un cop més, que sou l'espina dorsal del mitjà. La il·lustració està feta pel grafter Roc Black Block. Per a qui no el conegui, en Roc es considera un il·lustrador *tot terreny*: murs, pell, papers, teles, formats digitals...

La impressió s'ha fet a Folí Verd, a qui també volem agrair la col·laboració per la feina que els ha suposat. Folí Verd són més que una cooperativa, són veritables mestres de les arts gràfiques. N'hem imprès 1.800 làmines destinades (per a les subscriptores de la publicació en paper. El que teniu a les vostres mans és un disseny únic: lluuu-lo al vostre ateneu, al menjador de casa o allà on vosaltres vulgueu!

Ensenyeu-nos on l'heu penjat amb l'etiqueta #NosaltresDirecta. ◀

/ ESTEL-LA MARCOS

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?

ESCRIU-NOS a directa@directa.cat **PARTICIPA!** #Directa398

Diverses operacions policials s'estavellen als jutjats a causa de la manca de proves consistents. El tractament efectista dels mitjans de comunicació de masses –que reproduïxen de manera gairebé literal i acrítica els punts de vista del Ministeri d'Interior– dimensiona una suposada 'amença gihadista', utilitzada com a pretext per expulsar persones estrangeres d'origen musulmà. La retallada de garanties processals que comporta la llei antiterrorista acaba d'enfosquir un panorama de llibertats amenaçades

Els poders públics persegueixen el fantasma gihadista

Les operacions Saeta, Sello I o Sello II són exemples d'operatius policials publicitats mediàticament, però amb escassos resultats un cop esgotat el camí judicial

Ter García / Joan Prat

@demianatres / @La_Directa

Passades les onze de la nit del 16 de gener de 2006, la policia va abandonar Osama Taattou a les portes de l'Audiència Nacional de Madrid. Duia cinc dies sota arrest i incomunicat. Veí de Badalona, monitor d'Esplai i ateu, Osama va ser detingut i el seu domicili sotmès a un registre de la Guàrdia Civil en el marc de l'operació Chacal. Finalment, va sortir en llibertat sense càrrecs.

L'operació Chacal, liderada pel jutge Baltazar Garzón des del jutjat número 5 de l'Audiència Nacional espanyola, va deixar un saldo de vint persones detingudes. L'11 de gener de 2006, el dia que es va iniciar la intervenció policial, *El País* va reproduir de manera gairebé literal el comunicat del Ministeri de l'Interior. "Hi ha grups consolidats amb capacitat d'atemptar", va afirmar el rotatiu espanyol. Cinc anys més tard, el mateix diari va publicar una nota breu on s'anunciava que cinc de les persones investigades a partir de l'operació Chacal i condemnades per l'Audiència Nacional serien absoltes pel Tribunal Suprem per manca de proves de valor (consistents).

Les xifres d'arrestades després de l'11-M

Segons dades del Ministeri de l'Interior a les quals han tingut accés *Diagonal* i la *DIRECTA*, des dels atemptats de Madrid de l'11 de març de 2004 fins al 8 de desembre d'enguany, el nombre de persones detingudes en operacions policials contra presumptes grups integristes islàmics violents ascendeix a 652. De totes elles, n'hi ha 216 que han passat per un procés judicial i només 144 que han estat condemnades en ferm.

"Hi ha casos que vénen de fets que han succeït realment, com ara l'11-M de Madrid, que investiga la participació de les persones acusades en aquest atemptat, però el gruix d'operacions són d'anticipació i aquesta és la part més perillosa: la policia deté suposades cèl·lules que considera disposades a actuar", explica Benet Salellas, advocat defensor de diverses persones acusades de tenir vincles amb l'integrisme islamista armat. "Si es detenen persones que no posseeixen armes ni explosius i tampoc tenen una voluntat clara d'atemptar, en què es basa la policia per arrestar-les? Doncs, bàsicament, en allò que pensen i diuen al seu entorn", conclou el lletrat.

La llista de detencions d'aquest perfil va créixer arran de les operacions de les forces de seguretat contra els autors dels crims d'Atocha de 2004. Dotze de les 29 persones jutjades per la seva presumpta implicació a la matança van ser absoltes per l'Audiència Nacional tres mesos després, o bé pel Tribunal Suprem l'any següent. "En molts casos, es van presentar unes imputacions gravíssimes que no tenien cap mena de consistèn-

Cinc acusats de l'operació Chacal van ser condemnats per l'Audiència Nacional i absolts pel Tribunal Suprem

cia jurídica", declara Endika Zulueta, advocat de Rabei Osman *l'Egipci*, un dels acusats pels atemptats de l'11 de març que finalment va ser absolt.

Les operacions Saeta, Sello I i Sello II

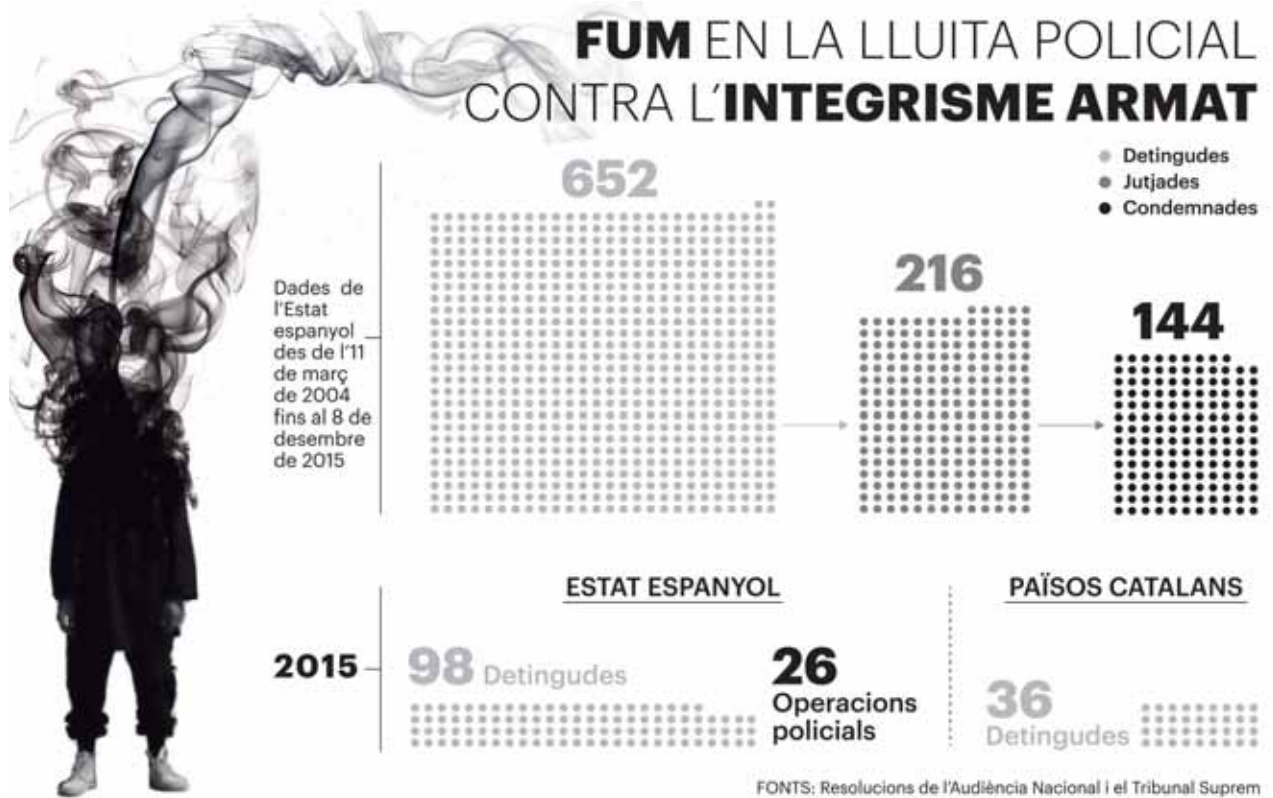
Les operacions Saeta i Sello I (2005), així com l'operació Sello II (2007), van ser investigacions vinculades a suposades trames d'ajuda als autors materials de l'11-M. Totes elles van quedar diluïdes després de passar pels tribunals. En el cas de l'operació Saeta, els detinguts van quedar en llibertat sense fiança només cinc dies més tard. Cap d'ells no va ser condemnat per delictes relacionats amb el fonamentalisme violent.

A la primera part de l'operació Sello, el Tribunal Suprem també va absoldre tots els condemnats després de declarar nul·les les escoltes telefòniques i considerar que hi havia hagut maltractaments a la comissaria per aconseguir les declaracions dels imputats. L'operació Sello II, de principis de 2007, va tenir un resultat similar: de les quatre persones que van anar a judici, dues van ser absoltes a l'Audiència Nacional i una altra va obtenir l'absolució del Tribunal Suprem. L'operació Jineta i l'operació Bureba, també de l'any 2007, van acabar d'una manera

La llista de detencions d'aquest perfil va créixer arran de les actuacions de les forces de seguretat contra els autors dels crims d'Atocha de 2004

Des d'aleshores fins al 8 de desembre d'enguany, han estat arrestades 652 persones en el marc d'investigacions contra presumptes grups integristes

Continua a la pàgina següent >>>

/ PAU FABREGAT

La web Stop Radicalismos, una pàgina polèmica

El 4 de desembre passat, l'administració va obrir la web Stop Radicalismos (<https://stop-radicalismos.ses.mir.es/stop/FormServlet>). A la pàgina, qualsevol persona pot denunciar persones sospitoses de radicalització anònimament. Segons el ministre de l'Interior, Jorge Fernández Díaz, només en un dia, es van tramitar moltes denúncies a través de la web, tot i que no va voler especificar-ne el nombre exacte.

Segons l'antropòleg Jordi Moreras, investigador i professor d'Antropologia de la Universitat Rovira i Virgili, obrir una pàgina d'aquest tipus és una mesura que ja s'ha pres en altres països amb un èxit relatiu. "Sembla que qualsevol persona pot aportar informació sobre algú altre, encara que no tingui capacitat per saber el que

està dient", explica el docent. La web Stop Radicalismos, però, no és l'únic projecte controvertit a l'hora d'assenyalar la suposada deriva cap als extrems de la comunitat islàmica que viu a l'Estat. En l'àmbit català, també s'han fet plans similars: el mes de novembre passat, la Conselleria d'Educació de la Generalitat va anunciar, juntament amb la Conselleria d'Interior, que engegaria un protocol per identificar casos de radicalització islàmica entre les estudiants catalanes. "Si s'institucionalitza la sospita en un context tan sensible com l'escola, no ens hauria de sorprendre que hi hagi joves que es radicalitzin després que se'ls hagi tractat d'aquesta manera", adverteix Jordi Moreras, que considera que la iniciativa del govern català pot tenir efectes perillosos.

>>> Ve de la pàgina anterior

semblant: finalment, tots els acusats van ser absolts per l'Audiència Nacional o el Tribunal Suprem per falta de proves.

"El que s'aplica en aquests casos és el dret penal de l'autor: s'agafa una persona per veure si se li troba alguna cosa", indica Zulueta, que també assenyala els canvis legislatius dels últims anys. "La llei antiterrorista no va destinada a les persones que són capaces de ficar-se en una discoteca i matar cent persones. A aquesta gent, no l'afecta que el Codi Penal sigui més o menys dur. Allò que anomenem guerra contra el terrorisme es tradueix, al final, en una guerra contra les garanties processals de tots els ciutadans", conclou l'advocat.

El paper dels mitjans de comunicació

El febrer de 2009, arran de l'operació Fish, tretze persones van ser detingudes a Barcelona i València com a presumptes integrants d'una xarxa de falsificació documental. La interpretació lliure que van fer diversos periòdics del comunicat emès pel Ministeri de l'Interior va convertir una intervenció policial contra una xarxa que es dedicava a falsejar documentació en una operació contra l'integrisme armat.

L'endemà, van aparèixer titulars com: "Tres dels pakistanesos arrestats per la policia, vinculats al grup dels atemptats de Bombai" (*La Razón*, 4 de febrer de 2009). Vint-i-quatre hores més tard, el jutge Grande Marlaska va redactar una acta en què afirmava que no disposava de cap indici que relacionés els detinguts amb "cap xarxa que es dediqui a elaborar documentació amb la finalitat de donar cobertura a persones relacionades amb moviments terroristes de caràcter gihadista".

El cas de Melilla

"Deixar la secta de l'odi costa la mort" o "Retorn al club de l'odi" són alguns dels titulars apareguts a *El País* durant el juny

de 2009. Les notícies es referien a una de les operacions policials dutes a terme a Melilla. En aquest cas, hi havia un crim -un homicidi-, però dos marroquins van ser acusats de ser adeptes del takfirisme (un corrent islàmic fonamentalista).

En un primer moment, els dos detinguts de Melilla van ser jutjats i absolts al Marroc, però, pocs anys més tard, es va reobrir el cas a l'Estat espanyol. Els dos joves van tornar a ser arrestats el 28 de juny i la policia se'ls va endur a Madrid, on van estar sota custòdia de l'Audiència Nacional durant nou dies. Poc després, van ser posats en llibertat sense càrrecs. Segons Berta Tomàs, advocada dels dos nois afectats, mitjans de comunicació com *El País* o la Sexta van tergiversar els fets.

2015, any d'hiperactivitat policial 'antigihadista'

Les 160 investigacions obertes al llarg de 2015 -fins al 8 de desembre- contra presumptes xarxes islamistes radicals suposen un increment notable respecte a les 104 iniciades per la fiscalia l'any passat. Segons dades de la fiscalia de l'Audiència Nacional, la xifra també duplica les investigacions desenvolupades l'any 2013. En molts casos, els detalls que han envoltat algunes de les operacions apunten a l'absència de proves de pes contra moltes de les persones detingudes.

El 3 de novembre, en una entrevista a aquest mitjà, la família de Said Mouhou, actualment en presó preventiva, va afirmar que la Guàrdia Civil només li havia confiscat un ordinador portàtil i alguns exemplars de *l'Alcorà*. Tot i que Mouhou va ser acusat per la Guàrdia Civil de difondre propaganda gihadista i de desenvolupar tasques de reclutament de voluntaris per l'Estat Islàmic, no tenia internet al seu domicili ni tampoc n'hi havia a casa de la seva família.

Un dia abans de la detenció de Mohou, la Policia Nacional va arrestar tres magrebins a Madrid i els va acusar de formar part d'un grup vinculat a l'Estat Islàmic. Durant la seva compa-

Les 160 investigacions obertes al llarg de 2015 contra suposades xarxes islamistes armades suposen un increment notable respecte a les 104 iniciades l'any passat

reixença, Jorge Fernández Díaz va remarcar que els detinguts "estaven preparats per atemptar" i tenien "accés a armes". Tanmateix, els agents de la Policia Nacional no van trobar cap arma durant els escorcolls dels seus domicilis.

L'operació Caronte, un cas excepcional

El cas de l'operació Caronte mereix una menció a part. A principis de 2015, els Mossos d'Esquadra van fer onze detencions a Terrassa i algunes poblacions adjacents. Els arrestats van ser acusats de pertànyer a un grup terrorista afí a l'Estat Islàmic i se'ls va confiscar tot un arsenal armamentístic. Segons la interlocutòria del jutjat penal número 11, entre les armes decomissades a un dels domicilis dels detinguts, hi havia una granada de mà, escopetes, carregadors, una pistola de defensa elèctrica Great Power, municions i diversos ganivets.

L'armament va ser localitzat a casa de Diego José Frías, un home amb una llarga trajectòria dins l'entorn de l'extrema dreta catalana. Segons fonts coneixedores de les organitzacions neo-feixistes consultades per *Diagonal* i la *DIRECTA*, Frías havia estat militant de les organitzacions Movimiento Social Republicano i Alternativa Europea. També mantenia una relació estreta amb Juan Antonio Llopart, un dels seus principals dirigents.

Amb tot, l'operació Caronte va ser la primera intervenció contra l'integrisme islamista dels últims anys a l'Estat espanyol en què la policia va trobar armes. Això no va impedir, però, que Diego José Frías fos posat en llibertat amb càrrecs l'agost passat, mentre que els altres sis detinguts continuen entre reixes a l'espera de judici. ◀

L'escàndol de l'escamot Dixan

L'operació Lago va despertar molta polèmica política i legal. Ara es vol finançar un documental sobre el cas a través del micromecenatge

Miquel Toll
@La_Directa

Sembla que, el gener de 2003, calia un revulsiu intern per justificar la participació espanyola a la guerra de l'Iraq. L'executiu de José María Aznar va llançar l'operació Estany, un operatiu que va suposar la detenció de fins a 23 persones a diversos punts de Barcelona i Girona. Amb aquesta actuació, es complia un objectiu polític concret: fer present l'amenaça del fonamentalisme islàmic armat i, per tant, justificar la invasió de l'Iraq, tal com demostren les declaracions del president del govern espanyol o fins i tot les del secretari d'Estat dels EUA, Colin Powell, a l'ONU.

Aquestes detencions, però, es produïen en un marc de mobilització i protesta multitudinària contra la guerra de l'Iraq i per això són rebudes amb escepticisme per amplis sectors de la societat. Aviat es va saber que les substàncies químiques intervingudes eren sabó, motiu pel qual el nom de la campanya va esdevenir una sàtira popular: el comando Dixan. La Plataforma Aturem la Guerra de les Comarques Gironines va assumir com a pròpia la campanya de suport als acusats. Gràcies a la pressió institucional i la mobilització al carrer, tots ells van ser posats en llibertat i el cas, arxivat.

El govern espanyol, però, es resistia a reconèixer un error que posava en qüestió l'aparell antiterrorista de l'Estat. El cas es

va tancar definitivament amb el clima tens creat per l'11-M i amb una oportuna sanció a l'instructor Ruiz Polanco, que va deixar pas a Baltasar Garzón interinament. Aquest va ordenar noves detencions sense disposar d'elements acusatoris nous, cosa que va provocar les protestes dels col·legis d'advocats de Girona i Barcelona. Finalment, sis dels detinguts inicialment van ser jutjats per l'Audiència Nacional, que en va absoldre un. Després de la revisió del Tribunal Suprem, els altres cinc van complir íntegrament penes d'entre sis i nou anys d'aïllament i de dispersió penitenciària. Complertes les condemes, tots van ser expulsats a Algèria, d'acord amb l'aplicació de la llei d'extranjería, un cas claríssim de doble càstig de persones no nacionals espanyoles.

Més d'una dècada després de l'operació Estany, diverses persones de la Plataforma Aturem la Guerra que van participar a la campanya de suport s'han organitzat. Volen produir un documental que recuperi el cas de l'oblit i contribueixi a generar una reflexió sobre la islamofòbia i els muntatges policials al voltant de suposats grups terroristes. El projecte, en què participa la productora Produccions Itinerants, parteix del retrobament de tres membres de la campanya de suport amb els suposats integrants del comando Dixan a Algèria. Junts, aborden temes com la legislació d'extranjería i antiterrorista, el sistema penitenciari o el racisme. Actualment, tenen un projecte de micromecenatge en marxa a Verkami. ◀

Suposats integrants del comando es retroben amb tres membres de la Plataforma Aturem la Guerra, que els hi va donar suport / CARLES PALACIO

La seguretat, un pretext per la denegació de la ciutadania, la residència i l'asil

L'Estat expulsa moltes persones musulmanes i en rebutja l'acollida argumentant els seus suposats vincles amb presumptes xarxes d'integrisme islamista

S'utilitza la idea d'una presumpta amenaça gihadista contra les persones que intenten arribar a l'Estat espanyol a través de les fronteres de Ceuta i Melilla

Segons José Palazón, de l'associació Prodein, "s'utilitza aquest argument per criminalitzar l'immigrant i justificar les polítiques migratòries que es duen a terme"

Ter García / Joan Prat
@demianatres / @JuaniKusturica

Artemio, que utilitza un nom fictici donat pel poder judicial, és un home de 38 anys d'origen sirí. Viu amb la seva dona i el seu fill a Benalmádena (Màlaga), on treballa com a autònom. Des que es va instal·lar a l'Estat espanyol el 2001, té més de 2.800 dies de feina acumulats al seu registre laboral i ha pagat tots els impostos que li pertocaven. A finals de 2012, quan va sol·licitar la nacionalitat espanyola, el Ministeri de l'Interior li va denegar la petició per "motius d'ordre públic o interès nacional".

L'informe d'Interior assenyalava que "arran de les recerques practicades en el marc de la prevenció del terrorisme de caràcter gihadista", es constata que Artemio havia tingut "relació amb elements radicals islamistes". Artemio va recórrer a l'Audiència Nacional, que un any i vuit mesos més tard va reconèixer el seu dret a la nacionalitat espanyola. A la sentència, el jutge va aprofitar per recriminar l'ús genèric de la "seguretat nacional" com a motiu per denegar la nacionalitat sense donar dades objectives.

Antón, un altre nom fictici també atorgat pel poder judicial, va tenir menys sort. Va arribar a l'Estat espanyol des del Marroc el 1992, va treballar amb tots els papers en regla i, set anys després, es va reunir amb la seva dona i els seus fills a Vilanova i la Geltrú. Va ser una de les nou persones detingudes l'any 2006 en el marc de l'operació Chacal. La principal prova que es va presentar contra ell era un viatge a Damasc que havia fet el 2004 amb la seva dona i els seus fills. Després de passar prop de tres anys en presó preventiva i d'haver denunciat maltractaments durant la detenció i amenaces a la seva família, l'Audiència Nacional el va absoldre de tots els càrrecs el gener de 2010. Dos anys després, el Ministeri de

l'Interior va rebutjar la seva sol·licitud de nacionalitat "per motius de seguretat nacional". En aquesta ocasió, Interior sí que citava un fet objectiu: la seva imputació i absolució en el cas Chacal, així com el seu viatge a Damasc. No va fer falta res més i l'Audiència Nacional també li va denegar la nacionalitat.

"És una situació que es repeteix en diversos casos", explica l'advocat Benet Salellas. El lletrat també recorda l'expulsió del país, malgrat les denúncies presentades al Defensor del Poble, d'una de les persones absoltes el 2005 en el judici que va succeir l'operació Dàtil de 2001 -un operatiu que va pretendre desmuntar una trama per finançar el gihadisme.

Un altre cas similar és el de Nouh Mediouni, detingut a Saragossa per difondre propaganda relacionada amb el fonamentalisme islamista violent, que va ser absolt per falta de proves. O el de dos ciutadans txetxens i un altre home de nacionalitat turca detinguts a Cadis en el marc d'una causa semblant, que va ser arxivada un any després. Durant aquest temps, els arrestats van estar en presó preventiva i, després, van ser expulsats del país pel fet de no tenir la documentació en regla.

Dels 480 resultats que surten quan es busca la paraula *islàmic* al cercador de resolucions de l'Audiència Nacional, almenys 411 estan relacionats amb recursos contra denegacions de l'estatut d'asil o refugiament per part del Ministeri de l'Interior. En 383 d'aquests casos, l'Audiència Nacional reafirma la denegació de l'acolliment.

En gran part, la majoria de gent afectada per les resolucions de la justícia espanyola fuig de l'integrisme islàmic i és originària d'Algèria o Nigèria, però ni l'administració ni l'Audiència Nacional reconeixen la seva situació de perill. A la vegada, s'usa la idea d'una presumpta amenaça gihadista contra les persones que intenten arribar al país a través de Ceuta i Melilla. "És un argument que s'utilitza per criminalitzar l'immigrant i justificar les polítiques migratòries que es duen a terme", afirma José Palazón, de l'associació Prodein, activa a Melilla. ◀

Dues imatges de la manifestació contra la islamofòbia del 28 de novembre a Barcelona / GORKA LEIZA

Un centenar de persones es va concentrar a Barcelona el 12 de desembre, dia contra la islamofòbia / BRAIS G. ROUCO

La 'radicalització exprés', un terme recurrent

El Ministeri de Defensa i els cossos policials apunten el risc que la ciutadania faci conversions ràpides cap a la violència armada. Per a l'antropòleg Jordi Moreras, es tracta d'una etiqueta "sense gaire fonament analític"

T.G./J.P.
@demianatres / @JuaniKusturica

El concepte *radicalització exprés* va començar a inundar els mitjans de comunicació el mes d'octubre passat, quan el Ministeri de Defensa va citar un informe de l'Institut Nacional de Estudios Estratégicos (IEEE) per alertar de la propagació d'aquest fenomen a l'Estat espanyol. També és una justificació utilitzada constantment pel Ministeri de l'Interior. "No sé com poden establir terminis (de radicalització) en un procés que encara no s'acaba d'entendre", apunta l'antropòleg Jordi Moreras. Aquest investigador comenta que, quan repassa la bibliografia occidental en relació amb els estudis sobre radicalització, "a tots s'acaba trobant una frase molt mediàtica per justificar que estem davant d'alguna cosa nova, però, en el fons, són titulars que no tenen gaire fonament analític".

Segons l'informe de l'IEEE, la radicalització exprés "és un fenomen que tots els experts coincideixen a relacionar estretament amb les xarxes socials i la circulació de les imatges de violència impactants que difon el gihadisme a través dels espais virtuals més concorreguts". "És com si, pel fet de veure un vídeo, quedessis mentalment atrapat; però no s'ha estudiat quin tipus d'efectes provoca el consum de vídeos gihadistes en una persona predisposada", explica Jordi Moreras. L'antropòleg també observa que el concepte de radicalització que s'usa estableix un perfil que inclou origen, religió, tradició musulmana o frustració cap a Occident. "Aquesta idea és la que més

em preocupa: és com si es donés per descomptat que hi ha una determinada gent que té una predisposició natural per radicalitzar-se".

L'investigador explica que les disset definicions de radicalització que ha pogut trobar a la literatura acadèmica i els informes policials i de seguretat durant els últims dos anys són una espècie de potipoti. "Ara, ja sembla que queda clar que no hi ha aquesta 'cosa psicològica profunda', sinó que és més aviat una qüestió social. Amb tot, encara no podem entendre en quina mesura afecta el fet de ser jove, de família migrant o musulmà, però si poséssim matisos, es perdrien molts grans titulars", conclou Morera. ◀

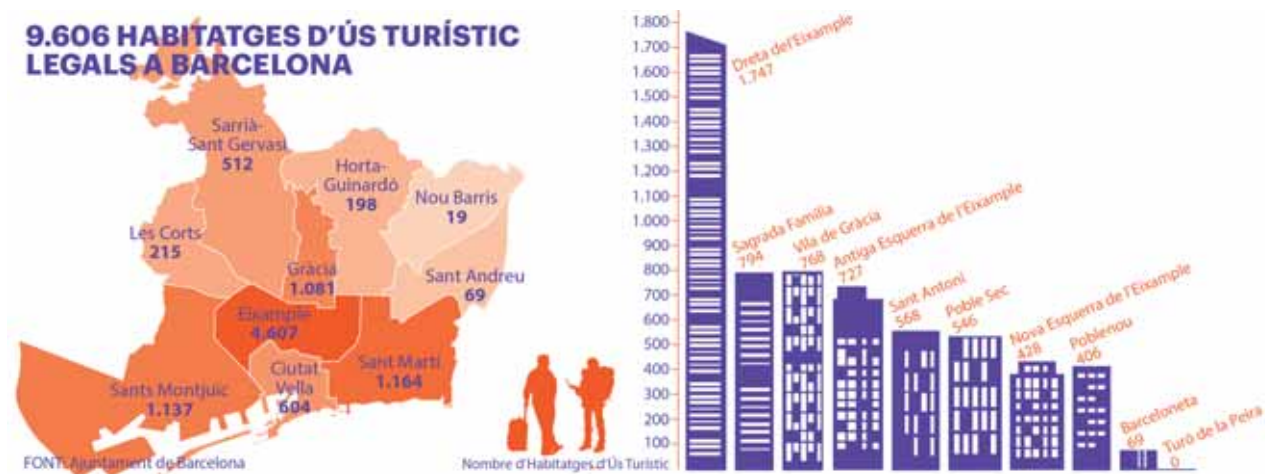
L'ús de la paraula 'gihad'

Gihad, en àrab, vol dir esforç i el seu significat real no té relació directa amb l'activitat de grups armats de caire integrista. Tanmateix, el terme és utilitzat per definir les accions de l'islamisme fonamentalista tant per la gran majoria de mitjans de comunicació públics i privats occidentals com per part dels cossos de seguretat estatals. Recentment, mitjans de comunicació com Al-Jazira han establert al seu llibre d'estil que fer al·lusió als termes *gihad* o *gihadisme* per tipificar organitzacions com Estat Islàmic o Al-Qaida és inadequat.

La invasió 'guiiri' tensa la convivència als barris

Dissent entitats veïnals s'articulen per respondre davant les molèsties causades per la proliferació de pisos turístics a Barcelona. L'Ajuntament treballa en la redacció d'un Pla Especial Urbanístic, que presentarà d'aquí a dos mesos

/ PAU FABREGAT

Jesús Rodríguez
@albertmartnez

El 24 de febrer d'enguany, la biblioteca Jaume Fuster del districte de Gràcia va acollir una audiència pública monogràfica de l'Ajuntament de Barcelona. Se centrava en l'impacte del turisme sobre el veïnat. Sònia Recasens i Joaquim Forn-tinents d'alcalde de l'Aleshores federació CIU- presidien l'acte i, entre el públic, hi havia Lluís Rabell i Ada Colau. La majoria de cadires de l'auditori les van ocupar hotelers i empresaris del sector dels pisos turístics. Hi destacaven personatges com Joan Gaspart, propietari de la cadena hotelera HUSA, o Jordi William Carnes, director del consorci Turisme de Barcelona. El gruix del veïnat *cabrejat* va quedar fora de la sala. Tot i així, les intervencions de Maria Mas -en nom de l'AVV del Casc Antic- o Antonio López -resident a la Barceloneta- van mostrar el profund malestar existent pel destorb a la convivència que suposa la massificació turística.

La problemàtica va ser central durant la campanya de les eleccions municipals del mes de maig passat. Malgrat el tomb polític que s'ha viscut al consistori, cada vegada apareixen més plataformes i assemblees veïnals que traslladen les crítiques al govern d'Ada Colau, a qui acusen de la ineficàcia de les mesures preses fins ara. L'estiu passat, vam tornar a viure manifestacions des de la Barceloneta fins a la plaça de Sant Jaume i també als carrers de Gràcia. Pisos Turístics No, Gràcia on vas?, Som Paral·lel o Poblenou per un Turisme Sostenible són alguns dels nuclis que volen forçar un canvi de model, motiu pel qual s'han associat a l'Assemblea de Barris per un Turisme Sostenible.

Veïnats d'ús turístic

L'impacte més greu és el que provoquen els Habitatges d'Ús Turístic (HUTS), inserits dins d'edificis amb veïns i veïnes

alienes al negoci. El 3 de juliol, l'Ajuntament de Barcelona va decretar una suspensió temporal de permisos per a la instal·lació d'establiments d'aquest tipus. A Barcelona, hi ha 9.606 HUTS amb llicència, que representen un 33% del conjunt de places d'allotjament turístic de la ciutat -un 52% correspon a habitacions d'hotel.

La distribució territorial dels pisos és molt desigual. A la Dreta de l'Eixample, hi trobem 1.747 habitatges turístics legals, fet que suposa que, en algunes illes de cases, entre un 10% i un 15% del conjunt de la població és visitant. L'Esquerra de l'Eixample, Sant Antoni, el Poble Sec, el Poblenou, la Sagrada Família i la Vila de Gràcia delimiten la zona més afectada, segons les dades oficials.

Algunes xifres sorprenen: d'acord amb l'estadística municipal, a la Barceloneta, només s'han atorgat 69 llicències, dada que contrasta amb la percepció veïnal. La plataforma La Barceloneta Diu Prou ha denunciat que, al barri, hi ha centenars d'allotjaments turístics sense regular. Fonts municipals argumenten que es van fer inspeccions, "però va ser molt difícil trobar, verificar i demostrar l'existència d'aquest tipus d'activitat il·legal". Al districte de Nou Barris, en canvi, la presència de *guiiris* amb maletes i pals de *selfie* és pràcticament impossible de detectar. Al Turó de la Peira, Can Peguera, la Trinitat Nova, Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona, no hi consta cap llicència de HUTS.

Els empresaris dels pisos turístics, majoritàriament, es troben integrats a l'Associació d'Apartaments Turístics de Barcelona (Apartur), que exerceix el seu paper de *lobby* davant l'administració. L'Ajuntament ha mantingut reunions i entrevistes amb aquesta entitat, així com amb l'Associació Catalana d'Albergs Turístics de Catalunya (Acatutur), Prohut, Amfitrions de Barcelona, GHB i PPVT, organismes que agrupen una porció representativa de l'empresariat del negoci dels HUTS, amb l'objectiu de redactar el Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments

D'acord amb l'estadística municipal, a la Barceloneta només s'han atorgat 69 llicències de pisos turístics. El veïnat denuncia que n'hi ha centenars sense regular

Turístics, que es preveu presentar el mes de febrer. En aquesta roda de contactes, el govern local també ha recollit les opinions d'Amics de la Rambla, la Fundació Barcelona Comerç, CCOO, Ecologistes en Acció, el Consell de la Joventut, la Federació d'Associacions Veïnals de Barcelona, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i, sobretot, de les disset entitats que conformen l'Assemblea de Barris per un Turisme Sostenible, principal grup opositor als HUTS, que articula les demandes del veïnat més afectat per la seva proliferació.

El consistori apunta "l'esponjament de les llicències" com una de les prioritats per evitar altes densitats de pisos turístics en pocs barris. Les veus que s'hi oposen creuen que aquesta mesura desplaçarà el problema i que el que caldria és una moratòria permanent i un pla de decreixement per aquells barris que són a l'epicentre del conflicte. Mentrestant, un nou *call center* d'atenció telefònica coordinat amb la Guàrdia Urbana rep les nombroses i reiterades queixes per sorolls. Tots els gestors de HUTS tenen l'obligació de tenir un telèfon d'atenció operatiu les 24 hores del dia. Segons asseguren fonts municipals, si aquesta línia "no respon o no actua per resoldre la molèstia que ha provocat la queixa, es procedirà a iniciar un expedient que, després de tres episodis, pot derivar en la suspensió de l'habilitació".

Víctimes dels pisos turístics

Marc Rude
@marcrude

Els Habitatges d'Ús Turístic (HUTS), tinguin llicència o no, ocasionen problemes als blocs on s'instal·len. Les festes i l'enrenou que organitzen els grups de turistes que s'hi allotgen impedeixen el descans del veïnat. El lucratiu negoci que suposa transformar habitatges en HUTS comporta, a la vegada, un increment molt significatiu del preu dels lloguers a diversos barris de Barcelona. El veïnat i les plataformes creades per combatre la turistificació de la ciutat denuncien la passivitat i la ineficàcia de l'Ajuntament de Barcelona, que no sembla capaç d'oferir solucions. En aquest reportatge, tres barcelonines que pateixen o han patit les conseqüències dels pisos turístics de ben a prop ens expliquen la seva vivència i exigeixen a l'administració que prengui mesures que els permetin poder dormir a la nit.

AMANDA HEREDIA 35 ANYS. LOGOPEDA. VEÏNA DEL POBLENOU

“A vegades, me'ls trobo quan arriben i els ho dic clar: no sou benvinguts”

/ GORKA LEIZA

Visc amb el meu marit i les meves dues filles en un bloc del carrer Marina cantonada amb Pujades. A l'escala, hi ha nou pisos. Fa dos anys, Antonio P., un senyor que viu a Castell i Platja d'Aro i té una empresa de reformes, en va comprar un per ficar-hi turistes. El va reformar completament: va posar la cuina al menjador, cosa que és il·legal, ja que no hi ha sortida de fums. Els paletes van ser molt *chapuceros*, van provocar desperfectes a l'escala, vidres trencats... Arran d'això, vaig conèixer el gestor del pis, un tal Assaf Kirmayer, israelià. A través de l'empresa Accommodation Kings, controla un munt de pisos turístics de luxe en aquesta zona de Barcelona i els oferta a Airbnb. He buscat el de la meua escala al web i he vist que Assaf el lloga per 200 euros la nit, sota el nom de Park and Beach XL Deluxe. A l'anunci, hi diu que el pis té 130 metres quadrats -tot i que és com el meu, que amb prou feines en fa cent- i que té capacitat per entre tretze i quinze persones. Segons la cèdula d'habitabilitat, com a màxim, n'hi caben sis.

Acabades les obres, entre finals de 2014 i principis d'aquest any, van començar a venir els turistes. Grups de fins a tretze

persones, que munten festes al pis i pugen i baixen berrats per l'escala. A vegades, han fet el *check-in* a les quatre del matí. Mouen molts mobles... i és normal: com hi han encabint quinze llits, allà? L'ascensor té capacitat per a tres persones i s'hi fiquen deu tios que semblen jugadors de bàsquet amb totes les maletes. Lògicament, sempre està espatllat. A l'escala, hi viu un veí que va amb cadira de rodes i també gent gran amb mobilitat reduïda.

Quan tot això va començar, jo estava embarassada. Va ser llavors quan vaig trucar la Guàrdia Urbana per primer cop perquè, encara que en teoria hi ha un telèfon especial de l'Ajuntament per molèsties provocades pels pisos turístics, mai no ha funcionat. Van venir agents de paisà i van obrir un expedient. Des de llavors, el procés s'ha anat repetint. Vaig demanar l'històric de denúncies i n'hi ha vuit de meves i una d'un altre veí. Un dia, vaig preguntar als guàrdies urbans quina solució hi havia i em van dir que “els havia de trucar moltes vegades per posar denúncies”. Així, algun dia, vindria un inspector que, si

veia l'expedient, potser s'ho pensava. Per què no fan una inspecció obligatòria un cop l'any, per exemple?

La meua guerra particular

Et sents molt impotent. Els crits nocturns dels turistes fan agafar pors a la meua filla de tres anys i desperten la petita, que és un nadó. Fa poc, van llançar una pissarra daltabaix del pati interior. L'única resposta que em va oferir el gestor de finques va ser que escrigués una carta al regidor del districte. La majoria de veïns són molt vells i, a les reunions de l'escala, diuen que això no pot continuar així, però no fan res. L'associació de veïns del barri només obre el local dues hores cada setmana. I jo, és clar, m'ho carrego tot a sobre i, amb la feina, la casa i les filles, de vegades no hi arribo. Tot i així, he emprès la meua guerra particular. Fa poc, m'he sumat a la plataforma Pisos Turístics No. A vegades, me'ls trobo quan arriben al pis i els ho dic ben clar: no sou benvinguts. Això no és un hotel, és un edifici d'habitatges. A vegades, munten comiats de soltera i em trobo un munt d'angleses berrats amb una *polla* al cap. Un cop, vaig baixar a dir-los que atressin la festa amb el nadó de cinc dies als braços i la que em va obrir em va deixar anar: “*Oh, it's so cute!*” (Oh, que bufó!). Em va fer tanta ràbia que quasi arribem a les mans.

Sol, platja i alcohol

Jo mateixa sóc usuària d'Airbnb; l'hem fet servir diverses vegades per viatjar en família i mai no hem causat ni tingut cap problema. Mirem de ser-hi només a l'hora de dormir, vigilem que les criatures no facin massa soroll... Però els turistes que vénen aquí són diferents. Ni tan sols vénen a veure la ciutat. Vénen de festa. És el model que s'ha venut: sol, platja i sangria. I, és clar, aquí, estem a pocs minuts del mar, tenim tota la zona de festa més *heavy* de Marina. També hi ha el Port Olímpic a prop, pels que volen una festa més *pija*. Els estius i, ara, gairebé tot l'any, els *guiris* berratsxos envaeixen el barri: durant el Mobile World Congress, el Sónar, el Primavera Sound... Jo ja tinc uns quants globus d'aigua preparats per si de cas.

Jo vaig votar Barcelona en Comú. Era la primera vegada que votava un partit que guanyava. Crec que l'alcaldessa està una mica lligada de mans i peus perquè no té prou regidors i el poder del *lobby turístic* és molt gran: es mou molta pasta. El mateix amo del pis, Antonio P., em va deixar anar: “Jo no tinc la culpa que m'hagin donat la llicència”. Més que fer moratòries, caldria prohibir els pisos turístics. Com a mínim, tancar immediatament els il·legals i fer inspeccions periòdiques als que tenen permís. El que queda clar és que el tema del turisme se'ls n'ha anat completament de les mans. ◀

FRANCESC-JOSEP DEÓ 58 ANYS. PROFESSOR I PERIODISTA. VEÍ DE L'EIXAMPLE. MEMBRE DE LA PLATAFORMA PISOS TURÍSTICS NO

“Que vingui l'alcalde a **passar una nit a casa**, a veure si pot dormir”

Al bloc on visc, al número 366 del carrer València, quinze dels divuit pisos que hi ha es lloguen a turistes. El soroll i les molèsties diàries són insuportables: la festa és constant. Al terrat de la finca, ja fa anys que hi han posat taules i cadires i hi fan esmorzars, dinars, sopars i festes de nit. Quan el soroll no ve del sostre, és al pis de baix o al del costat. Parles amb els turistes i ho entenen, però l'endemà en vénen uns altres i ja hi tornem a ser. Tots els pisos són legals, excepte un. En una ocasió, l'Ajuntament el va arribar a precintat, però al cap de sis hores va venir el gestor, Fernando Negre -propietari de Negre BCN Apartments, que també controla una altra finca al passeig de Sant Joan 87-, va arrencar el precinte i va fotre més gent a dins. L'administració municipal no va fer cap mena de seguiment del cas.

Fa set anys que pressionem per tancar aquests pisos. Al principi, vam començar a sentir enrenou i, aconsellats per altres veïns, vam denunciar l'excés de soroll a la Guàrdia Urbana. Vam trucar, van venir i ens van donar una còpia de l'informe d'intervenció de la patrulla. Vaig anar a reclamar a l'Ajuntament amb el document a la mà. Des de llavors, aquest procés s'ha repetit més de trenta vegades. Ara mateix, acumulo una vintena d'informes de la policia local, alguns dels quals recullen diverses intervencions a l'escala. El districte va enviar inspectors, que van fer fotografies de la “sala de festes” que tenen muntada al terrat. El seu informe deia que les taules i les cadires s'havien de retirar. Cinc anys després d'instal·lar-les, encara són allà.

A finals de l'any passat, vam portar al cas a la Síndica de Greuges de Barcelona, Maria Assumpció Vilà. La síndica va estudiar la queixa i va considerar que -cito textualment- “l'actuació del Districte de l'Eixample no ha estat ajustada a dret ni eficaç”, ja que “no ha pres les mesures adients en tractar-se d'un habitatge d'ús turístic que no disposa d'habilitació prèvia”. L'òrgan ha emès dues resolucions, el desembre de 2014 i el gener d'enguany, en què recomana a l'Ajuntament “que agiliti la tramitació de l'expedient disciplinari per tal de restablir la legalitat i evitar que una activitat il·lícita ocasioni molèsties als veïns”.

Nova alcaldia, cap canvi

Passen tres governs: PSC, CiU i ara Barcelona en Comú (BeC). Tot segueix igual. Ens adreçem al gabinet de l'alcalde i no ens contesten, ens adreçem a Urbanisme i no ens contesten. Què li passa al Districte de l'Eixample? Què li passa a l'Ajuntament, que no fa cas de la seva mateixa inspecció ni de la seva Guàrdia Urbana? D'acord que no escoltin les nostres queixes, però que no facin cas a la síndica municipal, que els diu que no estan actuant a dret...

Alguns creien que l'arribada d'Ada Colau a l'alcaldia podia ser un punt d'inflexió, però ja han passat uns set mesos des de les darreres eleccions municipals i el més calent és a l'aiguera. BeC ni tan sols ens ha contestat les cartes. El regidor de l'Eixample, Agustí Colom, que també és regidor de Turisme de Barcelona, diu el mateix que tots els seus predecessors: “Això és un problema de convivència”. Però nosaltres, des de la plataforma, responem que no, que és un problema urbanístic, un problema de salut i un problema econòmic; els lloguers a la zona han pujat fins un 50%. És un problema que ha creat l'Ajuntament, però que patim els veïns. Que vingui Colau a passar una nit aquí, aviam si pot dormir.

Pisos Turístics No: cap al decreixement turístic

La majoria de gent pateix el problema en silenci. A l'Eixample, és molt difícil moure coses, però ho intentem. Fa cosa d'un mes,

un grup de veïns d'una dotzena de finques afectades de la zona ens hem reunit per formar la plataforma Pisos Turístics No, que s'ha adherit a l'Assemblea de Barris per un Turisme Sostenible (ABTS). Considerem que les mesures que ha pres l'Ajuntament en matèria de turisme, com la moratòria d'allotjaments hotelers, són del tot insuficients. No solucionen els problemes del dia a dia que tenim els veïns amb els usuaris dels HUTS, siguin legals o il·legals. Es tracta d'una qüestió de salut, de descans de la gent: no podem dormir.

Exigim a l'Ajuntament una actuació contundent sobre els pisos il·legals: precinte immediat de tots els HUTS sense llicència i sancions als qui els controlen. Es podrien revocar algunes llicències per impagament a Hisenda, perquè hi ha gestors que tenen uns quants pisos legals i uns quants d'il·legals. També volem que s'aclareixi quins són els tractes de favor que hi ha entre el Districte de l'Eixample i empreses de pisos turístics - que un funcionari ens insinuï que “aquests informes no arriben a la taula del regidor” fa sospitar alguna cosa. Des de Pisos Turístics No, reclamem una moratòria indefinida d'obertura de nous HUTS a tots els districtes. Que no passi que els portin a altres barris, com promouen alguns tècnics del consistori, perquè centrifugar el problema no és eliminar-lo, sinó enganyar la gent. Quan tenen un territori sagnat, van darrere d'un altre. És el que fan amb els barris: sagnar-los. Quan ja no els poden treure més suc, se'n van a Horta, el Poblenou...

Un procés participatiu 'de riure'

La càrrega turística que poden suportar Barcelona i els seus barris ja fa temps que s'ha sobrepassat: hem d'apuntar cap al decreixement. Volem que l'Ajuntament prioritzi el dret al

“D'acord que l'Ajuntament no escolti les nostres queixes, però que no faci cas a la síndica municipal, que diu que no estan actuant a dret...”

“Exigim al consistori una actuació contundent sobre els pisos il·legals: precinte immediat de tots els habitatges sense llicència i sancions als qui els controlen”

“La càrrega turística que poden suportar Barcelona i els seus barris ja fa temps que s'ha sobrepassat: hem d'apuntar cap al decreixement del sector”

AINA ASÍN 28 ANYS. TÈCNICA DE SO. EXVEÏNA DEL POBLE-SEC

“Els turistes no tenen respecte, ni pensen que aquí hi viu gent”

/ GORKA LEIZA

/ VICTOR SERRI

descans del veïnat per sobre dels interessos econòmics dels *lobbies turístics*. El dilluns 23 de novembre, vam fer una reunió a l'ABTS amb tècnics de la regidoria d'Urbanisme. Ens van proposar un procés participatiu *de riure* sobre l'aplicació del Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics (PEUAT), que ja tenen predissenyat. Nosaltres diem: “No, parlem de més coses, de com s'actuarà als barris, de com s'implementarà el decreixement”. Ens tanquen els temes i els calendaris. No s'adapten als *tempos* de debat de les plataformes: ens diuen que tot ha de quedar decidit en dos mesos i que, a més, el resultat no és vinculant. No ens donen temps per discutir, ens entreguen un qüestionari i ens diuen que l'omplim a casa. Això no és un procés participatiu: és una enquesta. La mateixa alcaldessa va dir que “guanyar no vol dir que puguem governar”. Que ho admetin: “No podem governar perquè estem en minoria”. Crec que, com va passar amb el Mobile World Congress, Ada Colau s'ha agenollat davant la pressió dels *lobbies*. Si no poden fer-hi res, que almenys no enganyin la gent i la facin participar en processos participatius per arribar a *acords* que després no es podran aplicar. D'altra banda, aquests processos poden dur a la desmobilització, perquè les plataformes s'hi han de dedicar a temps complet i això els impedeix tenir temps per fer una anàlisi pròpia. Nosaltres intentem incidir el màxim possible en les institucions, però volem mobilitzar el veïnat perquè s'impliqui en l'aposta pel decreixement turístic. ◀

Per a més informació:
pisosturisticosno.wordpress.com
 @pisturisticno

El juny de 2012, em vaig mudar a un pis compartit al carrer Tapioles cantonada amb Elcano, al Poble-sec. Al principi, tot molt bé, però, a poc a poc, van començar a obrir terrasses als bars del carrer Blai i el barri va canviar. Van arribar els turistes. L'estiu de 2013, ja va ser exagerat. Jo vivia en un principal i, als dos locals dels baixos de l'edifici del davant, hi van muntar pisos turístics, amb vuit o deu places. Tot l'estiu van estar llogats a grups de joves, sobretot anglesos i nord-americans, que organitzaven festasses cada setmana. És curiós, la nostra mentalitat és més d'anar-nos-en de festa per la ciutat i ells, que en teoria vénen a visitar-la, es dediquen a muntar els saraus als pisos.

El carrer és estret i els edificis són alts, tot ressona moltíssim. Al Poble-sec, la majoria de pisos són vells i tenen els vidres fins. És com si els tinguessis a casa. Una vegada, fins i tot van treure l'equip de so al mig del carrer i van fer servir la calçada com a pista de ball. Al barri, hi viu molta gent gran: els veies tota la nit als balcons demanant-los que pareessin i res. Trucaven la Guàrdia Urbana. Les patrulles apareixien: una, dues i tres vegades cada nit; però, quan marxaven, la festa seguia. Per sort, la tardor de 2013, semblava que el tema anava a la baixa. Però, la Setmana Santa 2014, els turistes van tornar i, des d'aleshores, s'hi han quedat durant tot l'any. Un dia, em vaig trobar un home davant el local i li vaig preguntar si era el propietari: em va dir que sí. Li vaig explicar el que passava i va tenir els nassos de qüestionar la meua credibilitat.

Ràbia i desesperació

Els turistes que vénen es pensen que estan en un parc temàtic i no són conscients que, als edificis on s'instal·len, hi viu gent, gent que va a treballar cada matí i que dorm a la nit. Recordo un dia que m'havia de llevar a quarts de vuit i ells van començar la festa a les dotze de la nit i no van parar fins les set del matí. No vaig poder dormir gens. Desesperada, quan vaig baixar les escombraries, els les vaig escampar davant la porta. Que hàgim d'arribar a aquests extrems demostra que ni la legalitat ni la policia responen a les necessitats del veïnat. He vist turistes *vacil·lant* els *urbanos* de tal manera que, si ho fes jo, em fotrien una hòstia i se m'endurien detinguda. Sóc conscient que, al barri, hi havia i hi ha molt descontent, se sent a les converses de carrer. Em va passar pel cap organitzar una assemblea de veïns del carrer, però, al final, ben farta, me'n vaig anar. Els pisos turístics van ser un dels motius principals pels quals vaig decidir marxar del barri. ◀

“He vist visitants ‘vacil·lant’ els ‘urbanos’ de tal manera que, si ho fes jo, em fotrien una hòstia”

“Una vegada, fins i tot van treure l'equip de so al mig del carrer i van fer servir la calçada com a pista de ball”

Gavin MacFadyen, periodista:

“The Guardian’ ni tan sols va oferir un advocat a Snowden”

Gavin MacFadyen és un periodista britànic veterà i un lluitador d'esquerres incansable. Acull la DIRECTA a casa seva, a Londres, ja que no va poder participar al Free Culture Forum de Barcelona per motius de salut. “Estic molt empipat! Només he fet una reacció al·lèrgica a un medicament, però el metge no em deixa sortir del país!”, ens diu el director i pare ideològic del Centre de Periodisme d'Investigació de Londres (CIJ, en anglès), que avui es troba a la Universitat Goldsmiths. “Ensenyem als estudiants el que la universitat no els vol ensenyar: com fer periodisme encobert o recerca segura a la xarxa”, explica. Però MacFadyen també és -i sobretot- un membre no oficial de Wikileaks i el fundador d'una organització britànica per alertadors (*whistleblowers*, en anglès), The Whistler. Avui dia, ha treballat a més de 50 programes televisius de periodisme d'investigació.

Laia Gordi
@miravent
Londres

Dos dels guanyadors del premi Pulitzer d'aquest any han deixat la seva feina de periodista per passar a les relacions públiques. Quin futur té el periodisme d'investigació?

Crec que, ara, les coses estan millor de com han estat des de fa molt de temps (la periodista riu). No, de veritat. Aquí, però també a Alemanya, França, Mèxic, el Brasil, l'Índia... en tots aquests països, el periodisme d'investigació creix. I ho fa perquè no depèn de cap mitjà de comunicació. El problema més gran del periodisme és que s'identifica amb les plataformes tradicionals: si no ho fa *The Guardian*, és com si no es fes. Però, si t'hi fixes, només al Regne Unit, hi ha cinc o sis plataformes d'internet que fan investigació. Tenen audiències més petites, però dues són força importants: The Bureau of Investigative Journalism i Exaro News. Sí, els diaris convencionals no en publiquen, o s'esperen que algú vingui i els doni la història; després, posen el nom del seu reporter i enganyen, com si fessin investigació. Les raons del col·lapse de la investigació són dues: una és econòmica, però l'altra -més important- és política. No en tinc cap dubte. Quan es van publicar les revelacions d'Eduard Snowden al Regne Unit, l'editor del diari *The Guardian* va ser atacat durant una setmana per tots i cadascun dels diaris del Regne Unit.

Què deien?

Que com podia ser tant arrogant de pensar que ell sabia millor que els serveis secrets el que convenia al Regne Unit! Davant

d'arguments com aquest, nosaltres vam escriure una gran defensa d'Alan Rusbridger, cosa que és... (posa cara de fàstic).

Com ens hem de veure?

Havíem de combatre aquell mar de merda de dretes que venia dels diaris convencionals, tot i que Rusbridger havia traït els seus acords i maltractat diversos agents socials progressistes. No es pot fer una descripció afalagadora del comportament de Rusbridger amb Eduard Snowden; sense parlar de Julian Assange, a qui va atacar diàriament durant dos anys des de *The Guardian*. La raó no sols era política, també derivava de no haver aconseguit els drets exclusius dels documents de Wikileaks.

Increïble...

És escòria, no és ningú. Vull dir, és increïble i fastigós. Però les polítiques internes dels mitjans convencionals són corporatives, no els agraden els Assange ni els Snowden ni la gent com nosaltres. Ells volen *business as usual*: el negoci habitual... i que sigui profitós! Això és el que els importa de veritat, res més. Els afers exteriors, els genocidis, les matances, el gas, les bombes d'hidrogen... els importen? Per tant, que nosaltres lluitem per un món millor no és exactament ben rebut per aquesta gent. Si dic que la nostra organització (CIJ) té criteris polítics, s'enflen per les parets. La seva ideologia és la neutralitat, el joc just, el balanç i tots els altres adjectius que s'utilitzen per descriure el periodisme ràpid. Però tu preguntaries al guàrdia del camp de concentració pel seu punt de vista? L'objectivitat és una tapadora d'altres coses.

Parlàvem dels mitjans petits i les noves plataformes. Darhmouth Films, una petita però històrica i conegu-

FOTOGRAFIES DE L'ENTREVISTA:
RITA ALVAREZ TUDELA

da productora de documentals socials, no fa diners amb els seus films...

Els documentals rarament generen diners... si no és que fan riure! Però hi ha dues maneres que, tradicionalment, han funcionat per pagar el periodisme d'investigació. Una són les altres activitats del mateix mitjà. Per exemple, la revista *Private Eye* publica moltíssimes peces petites d'investigació cada dues setmanes i és àmpliament llegida. Un quart de milió de persones compra la revista, probablement un milió la llegeix i està pagada a través de la comèdia, l'humor, els còmics. Molta gent només la busca per la part còmica i, després, llegeix la investigació del darrere. Un segon model és tenir el suport d'organitzacions com les ONG, que fan periodisme d'investigació en la seva àrea, sense partits polítics que els forcin a mostrar una realitat consensuada. Al Regne Unit, les ONG estan substituint els serveis públics, que estan desapareixent, i també els grans mitjans de comunicació. Generen periodisme de denúncia. Molts dels nostres estudiants, sovint, acaben treballant per a ONG.

Tant poderosos són els agents polítics a les redaccions? O és que el col·lectiu de periodistes és conservador?

Totes dues coses. Fa anys, treballava per un programa televisiu de reportatges d'investigació que es finançava a través d'una família de Manchester que havia fet molt diners amb les tintorereries i de la indústria del teatre. Granada Television és la cadena més radical de la història de la televisió britànica, perquè era socialdemòcrata quan això significava criticar el *mainstream*. Margaret Thatcher la va tancar després que un competidor, Thames Television, fes un molt bon documental. Es deia *Death on the rock* i explicava la matança d'un grup desarmat de militants de l'IRA a Gibraltar per part de les forces especials britàniques. Estaven caminant pel carrer

quan els soldats se'ls van plantar davant, els van disparar al cap i es van fer fonedissos entre la gentada, protegits per la policia britànica. Pensaven que no hi hauria conseqüències, però Thames Television va anar a preguntar als veïns dels edificis del carrer què havien vist i els van dir: "Els vam veure matar aquesta gent". Tenien testimonis de primera mà contra els soldats, que ho negaven. (El 1995, el Tribunal Europeu d'Estrasburg va condemnar l'Estat britànic per les execucions). Més endavant, van dir que els activistes tenien bombes i pistoles, però era tot una gran mentida. Tot i així, Thatcher -senzillament- va tancar Thames Television i li va retirar la llicència! I després ens la va retirar a nosaltres. Allò va generar una sensació de por a altres emissores: si critiques el govern, s'ha acabat la història.

I ningú no ho va denunciar com a censura?

Només ho va publicar un diari d'esquerres i va ser el seu final. Més endavant, el 2003, la BBC va tornar a criticar el govern. Un periodista va dir que "haviem posat *sexy*" un comandant superior de l'exèrcit per fer un discurs que justificava la guerra de l'Iraq. El reporter que va fer servir el terme *posar sexy* va ser acomiadat immediatament sense explicacions, els seus caps van ser acomiadats, tot el consell de direcció de la BBC va ser forçat a dimitir... Van canviar el director general del mitjà més gran del món: se'l van treure de sobre. Deu anys més tard, la cadena no s'ha recuperat de l'efecte. Aquesta és la censura que hi ha al Regne Unit. La gent se n'oblida, però, en aquest ambient, ser un periodista d'investigació és una bona idea? Creu-me, no.

Però, quan hem començat l'entrevista, em deies que les coses estaven millorant...

Estem millor ara que fa dotze anys. És una professió més res-

“

La revista 'Private eye' ven un quart de milió d'exemplars. Molta gent la compra per la part còmica i, després, llegeix les seves peces d'investigació

Al Regne Unit, les ONG estan substituint els serveis públics i també els grans mitjans de comunicació en la seva habilitat per generar periodisme de denúncia

”

“

Tradicionalment, els sindicats han estat una altra font de finançament i d'audiències per al periodisme d'investigació, però això ja no ho tenim

”

pectada. D'una manera estranya, el periodisme d'investigació té quelcom de romàntic per la classe mitjana: es pensen que portes una gavardina i t'amagues sota un portal de la ciutat fumant un cigarret. És la imatge desitjada per la gent, no entenen el que significa, però s'adonen que aquesta dedicació té a veure amb una certa idea d'integritat. I això està permetent canviar els models econòmics. Per exemple, a l'Estat espanyol, funciona molt bé el micromecenatge. Donar suport a un procés judicial és una de les coses més boniques que he vist en molt de temps. És un dels exemples més il·lustratius de com hem de lluitar quan és difícil fer-ho. Espero que aquest virus s'escampi per Anglaterra. Tradicionalment, els sindicats han estat una altra font de finançament i d'audiències per al periodisme d'investigació, però això ja no ho tenim.

A l'Estat espanyol, hi ha un desprestigi social creixent del sindicalisme de concertació.

Sí, però podria canviar perquè encara hi ha classe treballadora. Independentment dels sindicats tradicionals, hi haurà nous moviments i organitzacions amb qui hem de parlar per fer investigació conjuntament. Crec que és un error tancar la porta a l'única classe que pot fer alguna cosa. Nosaltres formem alguns sindicalistes perquè facin recerca segura a la xarxa. Utilitzem recursos de seguretat informàtica per fer, per exemple, que les seves negociacions siguin segures. Ara no ho són perquè la patronal utilitza detectius privats per sentir tot el que diuen: quan s'asseuen a la taula de negociació, estan en desavantatge.

Les bombes informatives més importants de la darrera dècada han estat relacionades amb 'alertadors', persones que denuncien una pràctica fraudulenta de la institució o l'empresa on treballen. El nou periodisme ha d'estar més preparat perquè vinguin les fonts, ja que no té recursos ni suport a les redaccions per anar-les a buscar?

Entre altres coses, has de demostrar als alertadors que estaràs al seu costat per canviar la llei i protegir-los, de manera que no se'ls victimitzi ni criminalitzi quan facin el pas endavant. A més, com hem fet des del CIJ, hem de construir una organització nacional d'alertadors, com The Whisler, per defensar-los als tribunals i oferir-los suport legal i psicològic gratuït. Si preguntes als alertadors anglesos -i imagino que deu ser similar arreu- què volen, el primer que et diuen no és que necessiten un advocat, sinó ajut psicològic. El primer que perd l'alertador és la parella. La majoria de persones del carrer no pensen a fer una denúncia així, moltes no tenen ni idea de totes les coses terribles que et poden passar quan fas un pas endavant i lluites. I molta gent no ho suporta. Es pregunta: "Com convenço la meua parella que estic fent bé, com pago la hipoteca?". Abans, els sindicats haguessin fet la feina, però ja no n'hi ha que donin suport a nivell personal. La darrera cosa que necessiten és publicitat a través d'altres periodistes perquè el cas es publiqui i creixi. La nostra força com a periodistes és la capacitat d'arribar a molta gent. Però penso que, en el futur, haurem de millorar les nostres estratègies. Per exemple, si tens un problema amb la teva empresa i estàs disposat a anar a la premsa, és un bon pas. Però

què passa si, en lloc de fer-ho públic immediatament, el treballador va a veure el seu cap amb un periodista i unes manilles i, quan el cap comença a confrontar-lo, el treballador l'emmanilla a la taula o s'hi emmanilla ell mateix? Doncs que hi haurà de parlar i davant d'un testimoni. Així és com va començar el moviment pels drets civils.

Hem de tornar a l'activisme de base en tots els sentits?

Sí, segurament. Crec que és legítim buscar noves maneres d'atacar la gent que ens ataca, de cridar l'atenció sobre les injustícies més absolutes. I, per cert, sobre els alertadors, un aspecte que cal tenir en compte és que, sovint, allò que denuncien s'acaba oblidant sota la història personal. O sigui, no es resol la injustícia que va generar la denúncia. És una qüestió legislativa i hem de lluitar per canviar les lleis.

Seria el cas de Snowden, per exemple?

Sí. I és curiós, perquè el que sé del cert de la seva història és que va anar de Hong Kong a Moscou: van ser Wikileaks i Sarah Harrison qui el va ajudar. Ella es va quedar tancada a l'aeroport de Moscou amb ell i va ser qui va treballar perquè pogués anar cap a Veneçuela, però els americans van prendre el passaport a Snowden... Si ella no hagués estat allà, crec que no se n'hagués sortit. I el que és interessant, per nosaltres, és que *The Guardian* no va moure un dit per protegir-lo quan ja n'havia obtingut la informació que volia. O sigui, que van deixar el pobre noi sol, en una ciutat que traspuava policia secreta d'una vintena de països, tancat a la seva habitació d'hotel esperant que l'arrestessin. *The Guardian* ni tan sols li va facilitar un advocat!

Això no surt al documental 'Citizen Four' sobre Snowden...

No, no... però t'estic dient el que sé i és la veritat. *The Guardian* només havia de fer una trucada dient: "Necessitem un advocat

“

La gent no entén què significa el periodisme d'investigació, però s'adona que té a veure amb una certa idea d'integritat. I això està permetent canviar els models econòmics

”

que sàpiga moltíssim sobre immigració, detencions...". Però no ho va fer. Actualment, Sarah Harrison és a Berlín muntant una organització per alertadors, Coratge, que dóna suport a Assange, Snowden i a la majoria d'alertadors que són *hackers*.

Formes part de Wikileaks. Hi ha alguna possibilitat que els casos d'Assange, Manning o Snowden es desencallin?

És difícil, perquè popularment no són entesos com a propers. La persona del carrer no s'adona que Assange o Snowden tenen a veure amb ella. Pensen que estan bojos o són persones complicades; fins i tot quan pensen que són bones persones, no veuen quina relació tenen amb ells. Perquè la premsa no ha fet aquesta connexió, no suggereix cap relació entre un alertador o un *hacker* i el públic. La llibertat d'un *hacker* no té res a veure amb ells. Els tracten com si fossin bojos, pirates, llunàtics, asocials... Fan tot el que poden per separar-los del públic. És el mateix que s'ha fet amb tots i cadascun dels revolucionaris de la història. El fet que la mentalitat anarquista de molts *hackers* sigui controvertida i incompresa dins la societat no ajuda. A més, això els allunya de grans organitzacions socials com els sindicats.

És a dir, si un alertador ve a tu i et diu que vol anar a *The Guardian*, li diries que no?

Li diria que vingués al Bureau of Investigative Journalism i aniria al *The Spiegel* o altres mitjans que no traïen les persones que posen la seva vida a les seves mans.

Snowden, però, no és un anarquista, no va dir que l'NSA hagués de desaparèixer. Per què *The Guardian* té tanta por de defensar-lo?

Probablement, perquè els serveis d'intel·ligència i de seguretat del Regne Unit són més forts que als Estats Units. El Cen-

tre Neuràlgic de Comunicacions del Govern britànic (GCHQ), l'MI5 i l'MI6 (els serveis d'espionatge intern i exterior britànics) i tots els equips especials dels quals sabem o no sabem res havien exercit moltíssima pressió sobre el govern per protegir el secretisme que Snowden amenaçava. El Regne Unit, com França i altres països, té una política forta contra la desclassificació de documents. Als Estats Units és diferent: actualment, hi ha moltíssims exagents de la CIA parlant en contra del govern, però, en canvi, és infreqüent que agents o funcionaris parlin contra el govern britànic. En 50 anys, hem tingut David Shayler, que era exagent de l'MI5, i un altre de l'MI6. Al carrer on som ara, van trobar un agent de l'MI6 esquarterat dins d'una maleta i van dir que havia estat un suïcida! Quin missatge envien a qualsevol persona que tingui una altra visió de les coses dins de l'MI6? L'Estat té moltes coses per protegir. Què hem de pensar quan el general Eisenhower -després president Eisenhower- va descriure el complex militar-industrial com la principal amenaça dels Estats Units? I era abans que hi hagués la CIA, l'NSA o les altres tretze organitzacions vinculades a la seguretat que funcionen als EUA. El que va passar allà, ara ha passat aquí. Alguns amics meus del *The New York Times* situen l'amenaça no en el complex militar-industrial, sinó en el complex mitjans-seguretat, en què tots els agents funcionen seguint unes directrius ideològiques. Això és dramàtic perquè, sense diferències ideològiques, vivim en un Estat totalitari. De fet, vivim en un Estat totalitari però benigne, on no et desapareix en plena nit (o potser sí i no ho sabem), però l'oposició és tant feble que l'esquerra ha deixat d'existir.

No ets exactament optimista...

Sóc optimista perquè no crec que no hi hagi esperança. Hem de continuar lluitant i no rendir-nos mai. ◀

“

És infreqüent que agents o funcionaris parlin contra el govern britànic. Van trobar un agent de l'MI6 esquarterat dins d'una maleta i van dir que havia estat un suïcida!

Vivim en un Estat totalitari però benigne, on no et desapareix en plena nit (o potser sí i no ho sabem), però l'oposició és tant feble que l'esquerra ha deixat d'existir

”

Els equilibris contra l'oblit del **circ** català

El sector s'enxarxa per superar la inacció administrativa. Reivindicat com a canal d'expressió i com a bé cultural per potenciar i exportar, el circ també exerceix com a agent de cohesió i transformació social

Guille Larios
@La_Directa

L'any 2013 es va crear la Xarxa d'Espais de Circ de Catalunya, una sinergia d'iniciatives que, fins ara, agrupa disset espais de creació, entrenament, producció i exhibició

Segons l'Associació de Professionals del Circ, la Generalitat ha disminuït un 67% la seva aportació total al circ: de 4,3 milions l'any 2010 a 1,4 milions el 2013

Deia el crític avantguardista Sebastià Gasch: "El circ és l'art escènica que s'acosta més a la veritat, a la no-ficció". Per al professional del circ Jordi Jané, la seva disciplina "és sempre un viatge de retorn als orígens; l'espectacle amb més visceralitat que hi ha". Però el cert és que, sotmès a la disjuntiva entre art i ofici, el circ sovint s'ha vist relegat a ser un art de segona, una anècdota romàntica amb caràcter de fira. Aquesta percepció, institucional i pública, ha condicionat el seu reconeixement i ha afectat les seves condicions laborals cronificant l'absència d'una regulació clara que protegeixi les artistes.

Tot i així, segons l'informe del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) de l'any 2014, la majoria de festivals i mostres de circ que es van celebrar l'any 2013 a Catalunya van ser ben acollits pel públic. "Una prova d'això són els 300.000 espectadors de la Fira de Circ al Carrer de la Bisbal o l'increment del 200% de programadors acreditats a la 18a edició del Festival Trapezi", destaca l'estudi. Al mateix temps, es constitueixen noves companyies i escoles arreu del territori, que s'adhereixen a la Xarxa d'Espais de Circ de Catalunya (XECC).

A la cua de les arts escèniques

L'Associació de Professionals del Circ de Catalunya (APCC) és una entitat formada per prop de 300 professionals que representen el sector al país. A parer del seu president, Joan Ramon Graell: "El circ es reconeix teòricament com a art, però això no es tradueix en inversions". Segons l'artista, "érem un país de circ, teniem el circ Olympia i públic. Amb l'arribada de la

democràcia es va recuperar el teatre, per afavorir la normalització lingüística, i la dansa. El circ és l'art del poble endarrerit, l'últim de la llista. En general, rebem menys que una sola de les produccions del Liceu, que, alhora, és el teatre amb més ajudes i amb les entrades més cares".

Segons l'APCC, la Generalitat ha disminuït un 67% la seva aportació total al circ: dels 4,3 milions de l'any 2010 a 1,4 de 2013. "La punta de llança del circ català, l'escola Rogelio Rivel, rep 200.000 euros anuals, davant els dotze milions d'euros del Teatre Nacional de Catalunya o els quinze milions de l'Institut del Teatre", assenyala Graell.

La Xarxa d'Espais de Circ de Catalunya

"Tot i aquest panorama amenaçador, a Catalunya, el circ no ha parat de créixer", destaca el president de l'APCC. Segons l'informe del CoNCA, prop de 6.000 alumnes de circ es reparteixen per 65 projectes com La Crica (a Manresa) o Cronopis (a Mataró).

L'any 2013, amb la voluntat de combatre la precarietat del sector, reivindicar l'ofici davant la societat i difondre i autogestionar l'activitat del circ, es va crear la Xarxa d'Espais de Circ de Catalunya (XECC), una sinergia d'iniciatives que, fins ara, agrupa disset espais de creació, entrenament, tallers, formació, producció i exhibició. Impulsada per l'APCC, la xarxa programa activitats com el Circ en família o el Dia Mundial del Circ.

"La XECC està formada per gent que estima el circ i aposta per l'educació cultural i la formació des de baix. Som una xarxa i prenem força estant connectades, compartint eines i punts de vista i donant-nos suport", explica Graell.

En aquest sentit, el president de l'APCC destaca el paper pioner de l'escola de circ Rogelio Rivel de Nou Barris, també adherida a la XECC i enxarxada amb tot el món del circ naci-

La Central del Circ, un espai polivalent de més de 3.000 metres quadrats, s'ha convertit en un referent d'àmbit europeu / ARIANA NALDA

onal i internacional: "A nivell formatiu, és l'espai més important de Catalunya. Treballem per aconseguir que la formació sigui oficial i es consideri un grau com la dansa o el teatre, perquè els alumnes no hagin de marxar a altres països".

L'escola de circ Saltimbanqui

Situada a Vilanova i la Geltrú, l'escola Saltimbanqui ofereix tota mena de formacions i activitats intergeneracionals. Segons el seu director, David Marfil *Txupi*, és una escola de petit format. Ofereix tallers com el Circ Motriu, l'escola infantil-juvenil i preparatòria, cursos intensius, cabarets i circ social. A més, organitza actes en coordinació amb altres espais de la XECC.

Txupi, director i professor de l'escola, a més de formador d'acrobàcia a la Rogelio Rivel, destaca la voluntat de dur el circ al carrer: "Fem difusió d'aquesta cultura i ens mantenim implicats socialment. Treballem per fer xarxa amb entitats locals com el centre de menors Toni Inglés o l'Associació de Mares i Pares El Margalló. També oferim tallers durant la festa major, col·laborem amb el festival Fes+Chapeau... No rebem subvencions ni ajudes, vivim de les matriculacions a l'escola i de passar la gorra als espectacles de carrer". Un dels objectius és aprofundir en el factor col·lectiu i, alhora, en el desenvolupament personal. "Pels infants que vénen, també és atractiu i pedagògic perquè inclou el joc, la mobilitat i la relació amb més nens i amb el carrer", explica el director de l'escola.

Txupi és escèptic a l'hora de valorar la salut del circ català: "Cada cop hi ha més i més circ i és de qualitat, però no estem al nivell de reconeixement institucional d'altres arts escèniques". També es mostra a favor de la regulació del sector, però transmet la seva por que això els compliqui la vida: "Moltes venim dels carrers i de la filosofia de l'autogestió, l'autonomia i la llibertat i hem estat desenvolupant la creativitat sense lli-

gams amb les institucions. Algunes veiem amb precaució les iniciatives reguladores, perquè poden provocar problemes administratius que un circ com el nostre no pot afrontar".

La Central: omplir de circ el buit del Fòrum

Després del desallotjament del Centre Social Okupat La Makabra, el món del circ va reclamar més espais pel sector. Nascuda l'any 2008, La Central del Circ és el resultat d'aquesta reivindicació: l'Ajuntament de Barcelona va cedir aquest espai dins del programa Fàbriques de Creació 2007. Situada al parc del Fòrum de Barcelona, La Central disposa de més de 3.000 metres quadrats i permet que les artistes treballin la majoria de les disciplines del circ. Aquesta polivalència ha convertit l'espai en un referent d'àmbit europeu.

Segons el seu director artístic, Johnny Torres: "La nostra vocació de servei és fer créixer el circ contemporani renovant el gènere. Apostem tant pel camí de la creació com pel de la mostra potenciant artistes i circuits locals". La Central està vinculada a les xarxes catalana i europea del circ. Tot i el seu aïllament dins el gran parc del Fòrum, també interacciona amb el barri a través de col·laboracions amb el Centre Cívic Besòs o l'Institut Joan Salvat-Papasseit i amb el Festival BesMina. "El caràcter associatiu ens connecta amb el circ de base, facilita que no ens convertim en un espai elitista i que hi hagi cabuda per a totes les propostes", destaca Ione Hermosa, gerent del projecte.

Torres i Hermosa destaquen el caràcter desacomplexat i arriscat del circ català: "Hem fet tot el possible escrivint amb la mà esquerra". Critiquen la precarietat del sector, derivada, en part, d'una mentalitat arcaica que divideix en cultures *alta* i *baixa*. La seva aposta és la potenciació d'un circuit i un públic nacionals perquè el circ pugui continuar superant-se. ◀

Un art lligat als espais autogestionats

La històrica carència d'equipaments públics i pressupostos pel circ va trobar resposta a Barcelona a través de l'okupació de naus industrials amb l'objectiu de poder-hi oferir formacions i gaudir de cabarets i gales. La Makabra, Artkatraz, la Nave Espacial o La Guatlilla van oferir notables projectes autogestionats. Les quatre edicions del Festival Poble Nou van destacar per la seva qualitat, tot reivindicant la necessitat d'espais de creació i treball per a artistes.

El pas dels anys -i dels desallotjaments- va obligar moltes d'aquestes artistes i col·lectius a dotar els seus projectes d'estabilitat legal: per facilitar la seva continuïtat, van llogar o adquirir espais per poder dur a terme les seves activitats.

La 'síndrome Bartolín' de Ciutadans

Pere Maruny

@peremaruny

Periodista i escriptor

Víctima d'un segrest fingit, Bartolomé Rubia va fer una lectura prou lúcida de la realitat: ser víctima d'ETA era horrorós, però fer-s'ho passar podia ser una ganga

Qui va desenvolupar la 'síndrome Bartolín' en tota plenitud va ser el nou nacionalisme espanyol sorgit a Catalunya, pretesament desvinculat del franquisme

Vint-i-vuit de maig de 1998. Deu mesos després del segrest i assassinat del regidor del Partit Popular Miguel Ángel Blanco per part d'ETA, la notícia esclata a les redaccions de tots els mitjans espanyols: la història es repeteix. Bartolomé Rubia Muñoz, regidor del PP a l'Ajuntament de La Carolina (Jaén), conegut per tothom com a *Bartolín*, ha estat segrestat, presumptament, per l'organització armada basca. En poques hores, places a punt, mans pintades de blanc i crides a la unitat dels demòcrates enfront del *totalitarisme nacionalista*.

Les hores passen lentes i angunioses a La Carolina aquell dijous 28 de maig. Don Ramón Palacios, alcalde del poble de manera pràcticament ininterrompuda des de 1960, assumeix davant del món el paper de portaveu de la família i del poble -que, per a ell, sempre han format una unitat indissoluble. Havia afillat Bartolín, fill primogènit del seu lleial xofer de tota la vida, ja feia molts anys. Li havia treballat, a més, una reeixida carrera política: president local de les Nuevas Generaciones del PP, secretari de Política Rural de les joventuts del partit i visitant assidu de les llotges VIP del Santiago Bernabéu, on solia veure els partits al costat del fill de José María Aznar. Bartolín també era regidor de Joventut i Esports a l'Ajuntament de La Carolina amb un sou de vint mil euros anuals més dietes. Que el noi hagués deixat d'estudiar als catorze anys no li impedia tenir un futur brillant i prometedor.

Finalment, ja de nit, don Ramón rep una trucada que l'alleuja. És el seu fillol, que assegura haver-se escapat dels seus raptors aprofitant una discussió entre ells i saltant d'un cotxe en marxa, com a les millors pel·lícules d'acció, després d'un rocambolesc trasllat de Jaén a Irun en què els terroristes han utilitzat taxis i trens, amb transbord a l'estació de Madrid-Chamartín inclòs.

Amb el pas de les hores, però, les circumstàncies del cas es van anar il·luminant. Les clamoroses inconsistències en el relat del fets, la constatació que les trucades per alertar del suposat segrest s'havien efectuat des del telèfon mòbil de la suposada víctima o el fet que un taxista declarés que havia dut Barto-

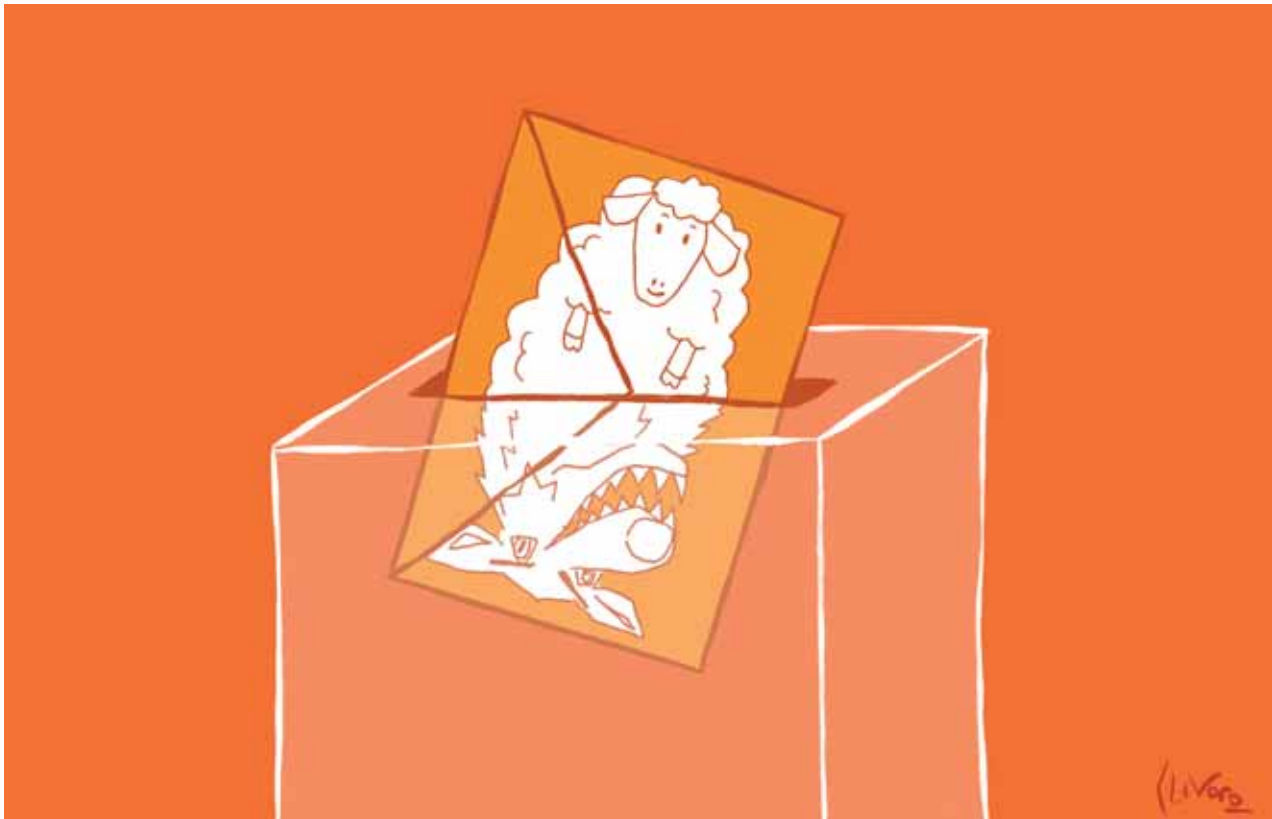
lín tot sol fins a l'estació de tren de Linares -d'on l'aleshores ja famós regidor popular va emprendre el camí cap a Madrid i Irun- van mostrar una evidència tan ridícula com patètica: el suposat segrest de Bartolomé Rubia Muñoz només s'havia produït a la seva ment.

Instrumentalització de la violència

A Bartolín, el va delatar la seva pròpia estupidesa. Però podríem deixar el cas Bartolín en la simple anècdota? Deixant de banda tota la matussera posada en acció del suposat segrest, Bartolín va fer una lectura prou lúcida de la realitat: ser víctima real d'ETA era horrorós, però fer-s'ho passar podia ser una ganga. Res que el nacionalisme espanyol no hagués descobert ja: el Partit Popular, hereu polític del règim franquista i els seus postulats (ultra)nacionalistes en democràcia, feia temps que estava instrumentalitzant la violència etarra en benefici propi. Amb tot, el PP tenia tants motius per presentar-se com a víctima com ETA li havia donat. Però qui va desenvolupar la *síndrome Bartolín* en total plenitud va ser el nou nacionalisme espanyol sorgit pocs anys després a Catalunya, de rostre i discurs amable i pretesament desvinculat del passat franquista, representat per Ciutadans.

Nascut el 2005, pocs anys després del cas Bartolín, Ciutadans va basar la seva estratègia política en dos grans eixos. El primer va ser vendre's com a *no nacionalistes*, entenent el nacionalisme com un problema regional basc i català. El segon, presentar-se com a víctimes d'aquests nacionalismes, als quals s'havia d'identificar amb el totalitarisme feixista o directament nazi, en contrast amb la democràtica i constitucional defensa de la unitat d'Espanya. L'objectiu era assentar les bases del nou nacionalisme dominant espanyol del segle XXI, net de la rêmora franquista, amb la Constitució com a Bíblia i el 1978 com l'any de la Creació. Per aconseguir-ho, res millor que utilitzar el victimisme bartolinià.

El 5 de juny de 2006, a la ciutat de Girona, Arcadi Espada, un dels principals promotors d'aquest nou partit, va ser increpat i insultat i va rebre un clatellot (que va respondre amb una puntada de peu que no va fer blanc) per part d'uns quants militants independentistes. Espada es disposava a fer un acte de campanya contra el nou Estatut d'Autonomia català. L'estratègia estava marcada: un episodi lamentable però del tot esporàdic com aquell es generalitzava mediàticament i se'n

/ MANUEL CLAVERO

feia norma. Ergo: nacionalisme (català o basc) equivalia a violència, a terrorisme, a totalitarisme.

Des d'aleshores, Ciutadans ha patit un total de catorze actes contra les seves seus o candidats a Catalunya. La majoria han estat pintades, vidres trencats, alguna altra trifulga com la de l'incident amb Espada i amenaces de mort (en forma de pintades) sobre algun membre o dirigent del partit. L'agressió més greu es va produir contra un afiliat del partit a Manresa el 16 de maig passat, quan un home li va trencar un braç i li va causar talls a la cara. La reacció oficial del partit, com sempre, ha estat assenyalar que aquestes agressions són fruit del nacionalisme català i del clima de fractura que, segons ells, causa el procés independentista. Aquests actes, en plural, "són conseqüència del clima de tensió que està provocant el discurs irresponsable i incendiari" del nacionalisme català, segons va declarar el secretari d'Acció Política del partit, Antonio Espinosa, després de l'agressió.

Construcció d'una imatge

El 2009, Ciutadans va començar la seva OPA pel domini del nou nacionalisme espanyol, fins llavors monopolitzat pel Partit Popular. L'assalt va iniciar-se amb un atac contra el sistema d'immersió lingüística que s'aplica a les escoles catalanes, equiparat amb el franquisme per Ciutadans. Per fer-ho, res millor que una bona dosi de victimisme bartolinà, que tants bons rèdits genera.

La campanya contra la immersió lingüística segueix el mateix patró: agafar un fet aïllat i convertir-lo en norma. Un cartell al pati d'una escola de Cornellà on es llegia *Al pati juguem en català* va ser l'excusa perfecta per denunciar que, a Catalunya, no només es persegueix el castellà, sinó totes les nenes i

els nens que el parlen al pati de les escoles. De totes les escoles.

L'estratègia va funcionar a mitges els primers anys. Només els mitjans més escorats a la dreta del panorama mediàtic espanyol li van prestar atenció. A Ciutadans, només li va servir per guanyar-se un espai propi del nacionalisme espanyol a Catalunya, diferenciat d'un PP que s'associa al franquisme. La seva basta estratègia, però, no va acabar de quallar fins a l'esclat del moviment independentista català, l'any 2012, fet que ha provocat una reacció en tota regla del nacionalisme espanyol. És aquí on el discurs victimista de Ciutadans, alimentat durant anys de política bartoliniana, pren rellevància.

La manca de voluntat de gran part de la societat espanyola per entendre el procés sobiranista que es viu a Catalunya ha fet que, de cop, molta gent miri cap a Ciutadans. Hi veu allò que els seus mateixos membres han fabricat a consciència durant anys: la imatge d'un partit de víctimes heroïques, màrtirs de la llibertat, que han resistit àrduament l'assetjament del terrible nacionalisme català. A tot plegat, se li suma una imatge més jove, menys rànica que la del PP, lligada a un discurs més modern, on es barreja el liberalisme econòmic amb certes mesures progressistes... És aquella cantarella, tan de moda, que reivindica no ser de dretes ni d'esquerreres.

Tot plegat, amanit amb un sentiment primordial de sentir-se orgullosament espanyols i constitucionalistes (per allò de no ser identificats amb el passat franquista), ha donat a Ciutadans el lideratge del nou nacionalisme espanyol a Catalunya i la possibilitat de lluitar frec a frec amb el tradicional del Partit Popular a Espanya. La diferència entre ells, però, és la distància que separa Jean-Marie Le Pen de la seva filla Marine: una qüestió generacional, d'imatge, discurs i formes, sense qüestionar-ne el fons. ◀

El discurs victimista del partit d'Albert Rivera pren rellevància a partir de l'esclat del moviment independentista català i la reacció del nacionalisme espanyol

Molta gent veu en Ciutadans allò que els seus membres han fabricat durant anys: la imatge d'un partit de víctimes heroïques i màrtirs de la llibertat

22-23

Un exdirigent de Burkina Faso guanya les primeres eleccions des de la caiguda de Blaise Compaoré

24

Les dificultats d'integració en una societat racista afecten el jovent francès que s'uneix a grups armats

Mitrovica, el pont que separa un Kosovo amb ferides obertes

Malgrat els acords recents entre Sèrbia i Kosovo, el conflicte es manté viu en algunes poblacions

Dani Farrús
@danirauxa
Mitrovica

Malgrat que els records i els testimonis de la guerra encara són molt presents arreu del territori, a Kosovo, hi predomina un sentiment de renaixement i modernitat. Ara, les estàtues d'homenatge als guerrillers de l'UÇK (Exèrcit d'Alliberament Kosovar) -amb les armes a la mà i posat altiu- o les garites de seguretat i les tanques que protegeixen les esglésies ortodoxes sèrbies conviuen amb les botigues de moda, els bars per a *hipsters* i les *guesthouse* per a turistes. La vida *normal* busca imposar-se en un nou país on es va superant el passat violent. Al centre de la capital, Pristina, les lletres grans i acolorides que formen un gran cartell amb la paraula *newborn* reivindiquen l'optimisme del nou inici. Les nombroses grues adverteixen que la inversió immobiliària és un negoci lucratiu; s'inauguren mesquites i es construeixen esglésies catòliques. El bulevard Bill Clinton, el carrer Bush i les banderes dels Estats Units, l'OTAN i la Unió Europea testimonien la gratitud de la població albanesa-kosovar envers aquells que la van ajudar a independitzar-se.

La República de Kosovo és un petit país de prop d'1,8 milions de persones i un territori de la grandària d'Astúries. Va proclamar la seva independència l'any 2008, nou anys després que finalitzés la guerra cruenta que va enfrontar el que quedava de l'exèrcit iugoslau, que aleshores ja tan sols representava Sèrbia i Montenegro, amb la milícia independentista kosovar, que rebria el suport decisiu de l'OTAN. L'Estat resultant avança, a poc a poc, cap a l'oficialitat i el ple reconeixement internacional, un procés no exempt de dificultats.

Tanmateix, a mesura que s'avança cap al nord del país, el Kosovo de la guerra i la sang es va fent més palès i el passat encara es mostra molt present. Les grans tendes de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR), els senyals de trànsit amb indicacions per a tancs, els edificis militars o els combois de vehicles de la Força Internacional de Manteniment de la Pau a Kosovo (KFOR) augmenten a mesura que t'apropes a la ciutat dividida de Mitrovica.

Un pont que exerceix de frontera

Mitrovica està situada al límit entre els territoris de majoria albanesa-kosovar i la zona de majoria sèrbia-kosovar. A cop de guerres i esclats de violència, les dues comunitats s'han anat separant i, d'acord amb la seva pertinença ètnica, s'han anat traslladant cap a una banda o altra del riu Ibar: al nord del riu, la població sèrbia-kosovar; al sud, l'albanesa-kosovar. L'any 2013, després de l'enèsima tongada de violència, es va institucionalitzar aquesta partició, que divideix la ciutat en dos municipis separats pel riu.

Mitrovica Sud és la part més extensa i amb més població: prop de 90.000 persones. Els seus carrers recorden els de qual-

A Mitrovica, un mural en suport a Rússia assegura: "Crimea és Rússia" / DANI FARRÚS

sevol altra població kosovar: trànsit sorollós, mesquites d'estil otomà, mercats i paradetes al carrer. Arreu, trobem els monuments a les guerrilles independentistes. Les banderes vermelles amb l'àguila negra albanesa (recordem que Kosovo és un dels territoris que s'inclouen a la reclamada Gran Albània) apareixen al costat de l'artificial bandera kosovar.

El principal pont que separa les dues ribes està vigilat per vehicles i efectius dels *carabinieri* italians i de la policia kosovar i només hi està permès el pas de vianants i bicicletes. El parc de la Pau, un conjunt de fragments de gespa i grans testos amb plantes col·locats pel veïnat de la banda sèrbia (amb l'oposició ferma del veïnat albanès), bloqueja el trànsit als vehicles motoritzats. El final d'aquest bloqueig és un dels compromisos als quals s'ha arribat arran dels acords que mencionarem més endavant.

Un cop creuat el pont, ja a Mitrovica Nord, la carretera està destruïda i aixecada voluntàriament, a manera de barricada, per assegurar que no hi pugui passar cap vehicle. Un monument a la gent sèrbia morta durant la guerra dona la benvinguda a qualsevol visitant. Abundants banderes sèrbies pengen dels fanals i els pals de la llum. Les parets de la llera del riu i les façanes dels edificis estan repletes de grafitis en serbi i murals reivindicatius molt treballats. La parafernàlia nacionalista con-

Mitrovica està situada al límit entre les zones de majoria albanesa-kosovar i sèrbia-kosovar. Les dues comunitats s'han anat separant d'acord amb la seva pertinença ètnica

L'any 2013, després de l'enèsima tongada de violència, es va institucionalitzar aquesta partició, que divideix la ciutat en dos municipis separats pel riu

tinua ben present arreu dels carrers del municipi. Es vol marcar territori i les amistats i les enemistats es deixen clares. No hi falten referències al suport prestat per Rússia a Sèrbia, amb murals on apareixen banderes russes i lemes com *Crimea és Rússia*, al costat de *Kosovo és Sèrbia*. També s'hi troben fotografies del president rus Vladimir Putin.

Les diferències no s'acaben amb la propaganda política; els preus són en dinars serbis (mentre que, a Mitrovica Sud, com a la resta de Kosovo, són en euros), els rètols i els senyals estan en alfabet ciríl·lic. Fins i tot la salut, l'educació i la seguretat de les 20.000 persones que habiten aquesta zona depenen de Belgrad. Crida l'atenció la varietat de les matrícules dels cotxes: els més vells en porten de Iugoslàvia; n'hi ha de matriculats a Sèrbia; alguns la tenen de Kosovo, i molts (moltíssims) circulen sense identificació. Són de propietàries que, abans de portar la placa de Kosovo, preferien no portar-ne cap. Encara que hi resten algunes famílies albaneses, la major part de la població considera que allò encara és part de Sèrbia, el seu paradís i bressol, usurpat per gent vinguda d'Albània i per les grans potències que li van donar suport.

Controlant la ciutat des de dalt d'un turó, l'emblemàtic i poc atractiu monument dels miners. Intent de símbol d'unió i fraternitat entre totes les habitants de Kosovo, ha passat a ser un punt de vigilància de la KFOR i un testimoni d'aquesta separació ètnica i, també, d'un conflicte que, segons nombrosos analistes, té l'element econòmic com a factor d'agreujament: un 35% de la població en edat activa no té feina, segons l'Oficina d'Estadístiques de Kosovo. L'atur afecta especialment la gent de menys de 25 anys, que suposa el 70% de la població albanesa-kosovar. Mitrovica és la ciutat amb el percentatge d'atur més alt, gairebé un 60%.

Acords impensables i desacords previsibles

Més enllà de l'orgull nacional, tant Sèrbia com Kosovo tenen interessos més elevats, que fan que els seus governs cedixin. El mes d'agost passat, els dos països van arribar a uns acords que s'han considerat històrics, amb concessions que semblaven impossibles com la creació d'una Assemblea de Municipis Ser-

bis a Kosovo. Per a Sèrbia, és important vetllar per la població sèrbia que viu a Kosovo i procurar que no marxi, per això el compromís de Kosovo de tirar endavant aquest ens, amb centre a Mitrovica i que els donaria poder i autonomia, és una gran victòria. Seria, a més, una neteja de cara per poder ingressar a la Unió Europea. Per a Kosovo, la prioritat és el reconeixement internacional dels països que encara no ho han fet (en falten cinc, dels 28 de la Unió Europea, incloent-hi l'Estat espanyol) i, també, l'ingrés a la UE i altres organismes.

Però aquests acords, reeixits pels governs d'ambdós països i per les institucions internacionals, també han rebut moltes crítiques. Gran part de la ciutadania de Sèrbia considera que signifiquen acceptar la pèrdua d'una part vital del seu territori. Per a la població sèrbia-kosovar, comporta quedar definitivament fora d'una Sèrbia que els acabarà abandonant. Sigui com sigui, aquest pas suposa una divisió institucionalitzada del país, que fa encara més difícil la integració i la *desguetització*. Sèrbia acusa Kosovo de no tenir intencions d'acomplir els compromisos. L'oposició kosovar acusa el partit del govern de traïdoria i ha bloquejat sessions del parlament, fins i tot a través del llançament de gasos lacrimògens.

A mitjan novembre, a més, el Tribunal Constitucional de Kosovo va declarar la suspensió dels acords fins que es dirimeixi la seva constitucionalitat definitivament. Aquesta declaració arribava l'endemà d'un nou fracàs de l'intent estatal d'ingressar a la UNESCO, enmig d'acusacions contra Sèrbia i Rússia d'haver pressionat per la resolució negativa. Per tant, tot i els intents dels organismes internacionals i els moviments d'apropament dels governs respectius, el tema està molt lluny d'arreglar-se. La gent que vol que es comenci de zero i hi hagi fraternitat multiètnica ha de tenir en compte que, a banda de rius i barricades, les comunitats estan separades per una llarga història de violència. I que la vulnerabilitat i la dependència econòmica en què es troben bona part de les seves habitants agreuja la situació. La precarietat econòmica i social fa que bona part de la població desconfii de la classe política, miri amb escepticisme el futur del recent estrenat Estat i consideri l'emigració com una bona solució. ◀

L'element econòmic és un factor d'agreujament de les tensions: l'atur frega el 60% a la localitat i afecta especialment la gent menor de 25 anys

Més enllà de l'orgull nacional, Sèrbia i Kosovo tenen interessos que fan que els seus governs cedixin. El mes d'agost passat, van arribar a uns acords històrics

Vehicles de la Kosovo Force circulen pels carrers / DANI FARRÚS

Exaltació de la figura de Putin al nord de la ciutat / DANI FARRÚS

Burkina Faso: esperança de canvi o 'realpolitik' africana?

Un exdirigent de l'antic règim guanya les primeres eleccions des de la caiguda de Blaise Compaoré

Núria Sancho
@nsanchoa
Uagadugú

A partir de 2011, el govern de l'anterior president va començar a mostrar símptomes de feblesa. Estudiants i sindicats van organitzar protestes massives

El període transitori posterior no va estar exempt d'episodis de tensió. Al llarg de 2015, es van convocar vagues motivades per la insatisfacció popular

Amb les eleccions presidencials i parlamentàries celebrades el 29 de novembre passat, Burkina Faso culminava la transició iniciada ara fa un any arran de la fi del règim de Blaise Compaoré, enderrocant per una revolta popular l'octubre de 2014. La comunitat internacional considera que les eleccions són crucials, atès l'emplaçament estratègic del país a la regió del Sahel. Roch Marc Christian Kaboré ha estat el vencedor dels comicis. El guanyador va ser primer ministre amb Compaoré entre 1994 i 1996, però opositor del règim durant els seus darrers anys. Malgrat l'entusiasme internacional per l'èxit de les eleccions, el nou president haurà de demostrar si el seu govern suposa una possibilitat real de canvi o, simplement, és una prolongació de l'antic règim.

Burkina Faso és un dels països més pobres de l'Àfrica i ocupa el lloc 181 -de 187- dins l'Índex de Desenvolupament Humà de les Nacions Unides. Antiga colònia francesa de l'Alt Volta, des de la independència, el 1960, la seva història ha estat marcada per l'autoritarisme i els cops d'estat militars. El 1987, el capità de l'exèrcit Blaise Compaoré va prendre el poder després de l'assassinat del president Thomas Sankara. Des de 1983, Sankara havia liderat la posada en marxa d'un règim d'inspiració marxista-leninista basat en el poder popular i els postulats dels països no alineats. Compaoré va iniciar un procés de *recificació*, durant el qual va perseguir l'oposició i va adoptar els plans d'ajustament estructural del Fons Monetari Internacional i la devaluació de la moneda. L'any 1991, va promulgar una nova

Constitució, que va instaurar un règim fortament presidencialista malgrat el reconeixement del multipartidisme.

S'inicià així un període d'estabilitat política a Burkina Faso, que va comptar amb el suport occidental, principalment de França. A més, arran de la crisi a Costa d'Ivori el 2002 -que va incloure diferents episodis violents fins que es va resoldre, el 2011-, Compaoré es va presentar com a mediador regional i garant de l'estabilitat. Dins les fronteres burkineses, en canvi, la situació era ben diferent: a causa de les reformes econòmiques neoliberals endegades, el país es trobava cada cop més empobrit, sobretot a les zones rurals (on viu el 70% dels seus 17,5 milions d'habitants). Alhora, Compaoré promovia modificacions constitucionals per mantenir-se al poder més enllà del límit de mandats previst. La xarxa del seu partit, el Congrés per la Democràcia i el Progrés (CDP), s'estenia arreu i limitava *de facto* la participació de l'oposició.

La caiguda de Blaise Compaoré

A partir de 2011, el règim va començar a mostrar símptomes de feblesa. Estudiants i sindicats van organitzar protestes massives, que van ser reprimides violentament. A finals de 2013, Compaoré va anunciar una reforma constitucional per eliminar la limitació de mandats prevista. El gener de 2014, part dels quadres van fundar un nou partit que va passar a encapçalçar l'oposició al règim: el Moviment del Poble pel Progrés (MPP).

Les protestes populars es van intensificar davant l'anunci d'un referèndum sobre la modificació de la Constitució. Les mobilitzacions, encapçalades pel moviment ciutadà Balai Citoyen (Escombra Ciutadana), van prendre els carrers del país a finals d'octubre de l'any passat, moment en què s'havia de fer el tràmit parlamentari a l'Assemblea Nacional. El 30 d'octubre de 2014, davant el rebuig popular massiu i la falta de suports

**Aquest any,
més que mai,**

toca parlar d'afectes, d'il·lusions, de mirades properes i situades.
Toca parlar d'independències, de comunitat, d'humor.
Toca entendre la realitat des del repòs.

Per això, aquest any, **toca regalar o regalar-te Diagonal.**

Per només 50€ t'emportes una subscripció anual i una bossa de comerç just dissenyada per Byron Maher.

Diagonal
Subscriu-te: 911 841 847 · www.diagonalperiodico.net

Un moment de la jornada electoral / NÚRIA SANCHO

Un cartell de sensibilització de les Nacions Unides: "El meu vot no està en venda. És el meu futur". / N. S.

El candidat guanyador, Roch Marc Christian Kaboré, fent campanya / N. S.

polítics, Compaoré, després d'estar 27 anys al poder, va llençar la tovallola i enfilà el camí cap a un exili daurat a Costa d'Ivori.

Un transició a batzegades

Després de la marxa de Compaoré, es va instaurar un govern de transició format per dirigents destacats de la societat civil, l'oposició, les autoritats religioses i tradicionals i l'exèrcit. El seu compromís era organitzar unes eleccions lliures i plurals en el termini d'un any, a més de tirar endavant importants reformes econòmiques i institucionals. Totes les persones que havien donat suport a la modificació constitucional per suprimir la limitació de mandats van quedar excloses de participar en el procés electoral. Aquesta decisió controvertida va tenir conseqüències importants.

El període transitori no va estar exempt d'episodis de tensió. Al llarg de 2015, es van convocar vagues motivades per la insatisfacció popular. A més, els moviments del Regiment de Seguretat Presidencial (RSP) van fer trontollar la transició. Compaoré va fundar l'RSP com una unitat d'elit de l'exèrcit amb l'objectiu que fos la seva guàrdia pretoriana. Precisament, un dels punts calents sobre la taula governamental era la reforma d'aquest cos, si bé el poder que havia assolit dificultava enormement la qüestió. Amb 1.200 efectius (el conjunt de les forces armades en té 12.000), l'RSP havia gaudit de grans privilegis històricament: una seu separada al costat del palau presidencial, equipament punter i connexions d'alt nivell amb els poders fàctics del país. Arreglerat amb l'antic president, el regiment va culminar les seves interferències a la transició amb un cop d'estat el 16 de setembre de 2015.

Dues setmanes de tensió

Aquell dia, efectius de l'RSP van segrestar el president interí, Michel Kafando, i diversos membres del govern durant la cele-

bració d'un consell de ministres. El cop havia estat encapçalat pels generals Gilbert Dienderé i Djibril Bassolé, propers a Compaoré. Els colpistes consideraven inacceptable la *deriva* del govern i exigien la inclusió dels candidats vetats de l'antic règim a les eleccions. Mentre s'instaurava el toc de queda i es tancaven les fronteres, la societat civil va cridar a la mobilització popular i també a evitar els enfrontaments amb els militars de l'RSP. Tot i així, els incidents van causar una vintena de morts per foc real.

La comunitat internacional va condemnar el cop de manera unànime i, durant dues setmanes, es van establir negociacions entre les diferents parts. Els presidents del Senegal i Benín van exercir de mediadors, amb el suport de la Comunitat dels Estats de l'Àfrica de l'Oest (CEDEAO). Finalment, els colpistes van depositar les armes i les autoritats de la transició van reprendre les seves funcions. L'exèrcit va iniciar el desarmament de l'RSP enmig de fortes tensions i els colpistes Dienderé i Bassolé van ser empresonats. Les eleccions, inicialment previstes pel dia 11 d'octubre, es van posposar al 29 de novembre.

Primeres eleccions democràtiques

Superat el cop d'estat, els partits polítics, les autoritats i la societat civil van reafirmar el seu compromís amb l'organització d'unes eleccions pacífiques i democràtiques. La campanya va transcórrer sense incidents i amb plena llibertat per a la participació dels partits alineats amb l'antic règim, sense sortides de to als mitjans i amb nombroses activitats de sensibilització per prevenir conflictes.

Les votacions es van desenvolupar en un ambient pacífic i presidit per la transparència. La participació va arribar al 60%. 16.000 observadores nacionals van seguir l'escri-

tini, acompanyades de grups d'observadores internacionals de la Unió Europea, la CEDEAO i la Unió Africana, que van felicitar el poble burkinès per la seva "adhesió als valors democràtics".

El nou president, Roch Marc Christian Kaboré, de l'MPP, va guanyar la primera volta amb el 53,49% dels vots. Antic primer ministre i expresident del CDP, es va anticipar a la caiguda del règim de Compaoré i se'n va desvincular, juntament amb bona part dels seus quadres, quan va començar a donar mostres de feblesa. D'aquí sorgeixen els dubtes sobre les possibilitats reals de canvi i renovació democràtica a Burkina Faso. El seu partit ha obtingut 55 dels 127 escons al Parlament, on el partit de l'antic règim, el CDP, es manté com a tercera força amb divuit escons. Així doncs, el resultat és un escenari fragmentat en què serà complicat arribar a consensos.

La comunitat internacional no ha trigat a presentar Burkina Faso com a exemple regional de transició democràtica i com una esperança per a altres països africans. La inestabilitat a les fronteres de Mali i el Níger, deguda a l'activitat de grups terroristes vinculats a Al-Qaida del Magreb Islàmic, el tràfic d'armes i la pobresa, genera un enorme potencial de conflicte a la zona. Per aquest motiu, la comunitat internacional ha rebut el canvi gradual a Burkina, en lloc d'una ruptura amb el passat, com una bona notícia.

L'endemà de l'anunci dels resultats, ja com a president electe, Kaboré va afirmar: "Cal embenar les ferides per assolir la reconciliació nacional i la cohesió social entre tots els burkinesos". Caldrà deixar passar el temps per veure si el nou govern sabrà diferenciar-se de l'antic règim, si podrà complir les expectatives de la mobilització popular que va derrocar Compaoré. ◀

**Subscriptores,
ja podeu trobar el contingut
del paper al web!***

I si no esteu subscriptes a la Directa, ja podeu fer una subscripció digital per tan sols 40€ anuals.

Més informació a directa.cat

*Durant aquesta setmana, us enviarem un correu perquè pugueu activar-ho.

ANÀLISI

Generació gihad?

Les dificultats d'integració en una societat racista i el rebuig envers les identitats minoritàries afecten el jovent francès que s'uneix a grups fonamentalistes armats

Ivan Gordillo
@ivan_gordi
París

El diari *Liberation* va dedicar la portada del diumenge posterior als atemptats als joves definits per l'editorial com a "generació Bataclan". Durant l'homenatge nacional del 27 de novembre, el president Hollande va sentenciar: "Han atacat el nostre jovent". Certament, atacar el barri del canal de Sant Martí, conegut per la seva vida nocturna, un divendres al vespre i l'estadi de França de Saint-Denis en ple partit de futbol és atacar una població més aviat jove, de classe mitjana popular i d'origens, races i religions molt diverses. Però, d'acord amb el que se sap, els responsables eren joves francesos i belgues d'entre 20 i 30 anys. Quan Hollande declara que "han atacat el nostre jovent", deixa de banda els autors dels fets.

Un trencament generacional

"No ens trobem davant d'una radicalització de l'islam, sinó davant d'una islamització de la radicalitat". La frase és d'Oliver Roy, polític especialista en l'Orient Mitjà, que presenta el fenomen de la gihadització de joves europeus (o "occidentals") com una forma de trencament generacional amb el sistema de vida i la manera de pensar dels pares, tendència identificada a partir de mitjan anys 90. Roy fa el paral·lelisme amb el jovent dels anys 60 i 70 que s'afiliava a moviments d'esquerra radical, o, en alguns casos, a grups armats. Un cop desapareguda l'URSS, amb la creació del nou *enemic* islamista de l'occident imperialista, la referència roja es va tornar verda, el color amb què s'identifica l'islam.

Aquest enfocament aporta elements d'anàlisi interessants, tot i que es tracta d'una fórmula massa mecànica. No es pot parlar d'una generació gihad, de la mateixa manera que no es poden atribuir els valors de la políticament correcta laïcitat republicana -moltes vegades utilitzada per naturalitzar una cosmovisió pròpia de les arrels cristianes europees- a una generació francesa integrada per un 17% de persones musulmanes. Ni totes les persones joves són hedonistes postmodernes de classe mitjana conservadora ni tots els joves que protagonitzen un trencament generacional es fan gihadistes.

Resposta possible a una humiliació

David Thompson, periodista i autor del llibre *Les Français jihadistes* (Els francesos gihadistes), sempre insisteix en la complexitat del fenomen i la manca d'un patró clar definitori de les persones franceses que decideixen marxar a Síria a lluitar. Una àmplia majoria són joves, no necessàriament d'extracció social desfavorida, de segona generació d'immigrants, d'origen o cultura musulmana. Molts d'ells

El control policial pot resultar humiliant per al jovent francès d'ascendència àrab

no són practicants i tenen una aproximació autodidacta a la religió, a través de les xarxes socials i internet. No són forçosament assidus a la mesquita, deploren l'islam anomenat moderat i no necessàriament han d'haver estat adoctrinats per cèl·lules de reclutament. Per altra banda, tot i la dificultat d'aportar dades exactes, s'estima que una quarta part dels francesos gihadistes són joves de cultura cristiana o laica que adopten el salafisme o el takfirisme.

Les dificultats d'integració en una societat racista on creix la dreta populista, unides al rebuig envers les identitats minoritàries, afecten aquests joves francesos. Thompson, fins i tot, troba casos de pares de família amb un entorn material estable, amb feina assalariada ben remunerada, que marxen cap a Síria en família. Segons l'assaig de Thompson, un conductor d'autobus tenia tot el que pot tenir un fill d'immigrants (un salari de 2.600 euros al mes, una dona, pares, família): havia topat amb el límit de les aspiracions d'un àrab fill d'immigrants. L'islam es converteixen la resposta a una humiliació social. I és probable que, sense aquesta humiliació, bona part dels diversos centenars de joves que s'han incorporat a grups armats islamistes no ho haguessin fet i les seves identitats híbrides tindrien cabuda en una república veritablement integradora.

Quan els polítics i els analistes posen el focus en la religió, delimiten el problema i la responsabilitat en l'islam. Tot i que és

L'explicació del fenomen no es troba exclusivament en la qüestió ideològica, que jugaria un paper residual, segons el politòleg François Burgat

cert que el proselitisme existeix en algunes mesquites radicals, l'explicació del fenomen no es troba exclusivament en la qüestió ideològica, que jugaria un paper residual, segons el politòleg François Burgat. Hi ha elements socials i materials més determinants. Molts gihadistes han tingut un passat de delinqüència menor relacionada amb el tràfic de drogues o els robatoris i alguns d'ells es comencen a interessar per la matèria durant la reclusió. El fracàs escolar i les dificultats per accedir al mercat de treball són característiques que acompanyen aquests joves francesos. Les mesures securitàries i els plens poders de què gaudeix la policia durant l'estat d'emergència faran augmentar els casos de violència policial -tan habituals a les *banlieues*- i que afecten, precisament, els joves que ja són marginats pel sistema. ◀

ATARRABIA 26 | 12 | 2015 EUSKAL HERRIA

HTX ROCK

IZENA DVENA, BADA

15€ +GASTOS

VENDA D'ENTRADES I +INFO WWW.HATORTXUROCK.EUS

RIOT PROPAGANDA
SOZIEDAD ALKOHOLIKA
NON SERVJUM / GATILLAZO
ANESTESIA / OLIBA GORRIAK
ETS / SKAKEITAN / SKATU / ZOO
LOS ZOPILOTES TXIRRIAOS

COM VOTAR EN DOS PASSOS

PAU ANGLADA 2015

AMB-LA-LLUM-DEL-F
ANALET-ANIREY
P-A-MOLLET-A-VEUR
E-EL-BON-JESUS
ET-CO...
RÀDIO...
FIL...
EE...
*La megafonia madalenca
són els crits a l'acció
de les creïbles - fusties*

Tota l'organització eren espies infiltrats dins la mateixa organització.

28-29

El Centre Social Terra, referent dels moviments socials i l'activisme de València, celebra el quinzé aniversari

30

Des del Raval de Barcelona, l'Espai Contrabandos teixeix aliances en el món de l'edició alternativa

Jugar per ser lliures

L'Ateneu Popular de 9 Barris engega el vintè Circ d'Hivern amb 'Garbuix', un muntatge dirigit per Guillem Albà i Alberto Feliciate per fer quelcom que ens pot resultar molt complicat: jugar

Albert Martí Panadès
@Albertillu9

En aquest espectacle tot s'hi val i tot s'utilitza: trapezi balanç, perxa xinesa, acrobàcia, ganivets, teles o una bicicleta acrobàtica que hipnotitza

Les responsables esperen atrapar mares i àvies, tota la família, per recuperar la tradició d'un circ que no distingeix generacions, que és atemporal

Potser no és el més important, però sí que és el més constant. El Circ d'Hivern, una de les propostes estrella de l'Ateneu Popular de 9 Barris, celebra vint anys i ho fa en un estat de forma envejable, consolidant-se, més enllà del barri, com un dels focus d'arts escèniques a tenir en compte. Després de l'espectacle *F. I. R. A.*, que va suposar la constitució del col·lectiu que la interpretava en companyia estable, arriba aquest *Garbuix*. La fórmula és similar: ajuntar cinc artistes de diferents disciplines que no havien treballat juntes i començar un procés de creació des de zero.

Durant la roda de premsa de presentació, els directors Guillem Albà i Alberto Feliciate han volgut destacar que l'important és que "els nens riguin, els adults riguin i l'energia arribi. Entenem el circ com un espai per jugar, un espai de llibertat". D'aquesta manera, aquesta vintena edició va sobre segur: "Voliem fugir de fer cap cosa *moderna*, volem anar a buscar el públic que no acostuma a anar al circ o al teatre". Es tracta de reconciliar públic i circ com si es tractés d'una cerimònia on l'únic que importa és deixar la ment en blanc i jugar.

En un moment donat, un periodista pregunta: "Per què cinc dones?". Albà surt al pas del que hauria de ser evident: "Voliem que fossin cinc noies perquè volíem un espectacle coral, però de petit format. I són elles, simplement, perquè són bones. I són elles perquè la gent, aviat, no es preguntaria per què són dones. Quan he agafat només homes ningú no em pregunta per què només homes. Espero que, algun dia, això no s'hagi de preguntar". El director va reivindicar el que no s'hauria de reivindicar: la normalitat i la qualitat artística per damunt de tot.

En aquest espectacle tot s'hi val i tot s'utilitza: trapezi balanç, perxa xinesa, *clown*, acrobàcia, ganivets, teles o una bicicleta acrobàtica que hipnotitza només de veure-la. Elles estan encantades d'haver-se pogut conèixer i, fruit d'aquest embolic, es crea una atmosfera a cavall del món oníric i l'humor absurd. Hi apareixen des d'un ós polar fins a un grup de monges, passant per un joc amb les llengües maternes de cadascuna que desferma les rialles a la platea. Amb els nens ja ho han provat i, sí, funciona. Ara, les responsables esperen atrapar mares i àvies, tota la família, per recuperar la tradició d'un circ que no distingeix generacions, que és atemporal, que mai no ha marxat i que es fa des del barri per al barri.

El novembre passat, l'Ateneu de 9 Barris va rebre la Medalla d'Honor de Barcelona de mans de l'alcaldeessa de la ciutat, Ada Colau. Durant el discurs, les responsables de l'espai van reivindicar-lo com una eina indispensable per al barri: "Entenem la cultura no com un producte, no com un objecte intercanviable i de mercat, sí com un procés de creació, d'aprenentatge, de canvi, de reflexió. La cultura com a artesanía, feta a mà i en col·lectiu. La cultura com a subjecte. A prop de les persones i dels artistes. No es tracta d'acostar-se a la comunitat, sinó de ser la comunitat; no vincular-se al barri, sinó ser del barri i pel barri. La cultura a prop del territori i els drets socials". ◀

Les cinc artistes són de diverses nacionalitats i s'han conegut arran de la preparació d'aquest espectacle / ESTUDI CARMEL

Garbuix

Direcció: Guillem Albà i Alberto Feliciate
Intèrprets: Lola Ruiz, Serena Vione, Juana Beltrán, Jessica Arpin i Jessica Martín
Espai: Ateneu Popular de 9 Barris, del 12 de desembre fins al 10 de gener
www.ateneu9b.net/

ENTREVISTA GUILLEM ALBÀ I ALBERTO FELICIATE: DIRECTORS DE 'GARBUIX'

“Es tracta, sobretot, de buscar el costat irracional, de no pensar lògicament”

Els dos creadors reivindiquen el joc com a diversió per “entrar a poc a poc al cervell de la gent perquè vegi que, aquí, s’ho pot passar molt bé”

Albert Martí Panadès
@Albertillu9

Si mirem al diccionari, la paraula ‘garbuix’ ens porta directament a ‘embolic’. Què heu buscat amb això?

Guillem Albà: Vòliem fer un espectacle que fos un divertiment. Bàsicament, volem que les famílies vinguin, que riguin els nens, els pares i els avis. Que es diverteixin i s’ho passin bé. Que surtin amb ganes de tornar al circ i tornar al teatre. Buscar el joc només pel joc.

Deixem-nos d’històries, doncs: a jugar.

Alberto Feliciate: El que volem és que t’asseguis, que vegis tot el que passa i que no busquis connexions més enllà de gaudir del que estàs veient.

G.A.: És, sobretot, buscar el costat irracional. No pensis amb lògica racional: fem això, d’aquí anem allà, estem jugant. És un garbuix i et deixes emportar.

Cinc artistes a l’escenari, dones de cinc països diferents i especialistes en disciplines diverses. Com s’aglutinen?

A.F.: Pel que fa a la tècnica de circ, el que volem és barrejar. No volem que t’adonis que estàs veient un número de circ, volem que vegis joc.

G.A.: La gràcia és que són una suïssa, una argentina, una italiana, una francesa i una gallega que no es coneixien. Tot aquest procés

“A Catalunya, costa que confiïn en el que no és teatre convencional de text”, afirma Albà

de creació des de zero, de fer-nos amics fent un viatge junts, amb pujades i baixades... ha estat molt intens.

Aquest viatge on ens porta?

G.A.: De moment, ens porta a haver connectat molt, no podem estar els uns sense els altres. Elles es diverteixen a l’escenari, estem jugant i, el que és més important, la gent rep l’energia que desprenen, senten que s’hi estan deixant la pell.

Tots els escenaris són especials. Què us aporta el de l’Ateneu de 9 Barris?

A.F.: Per a mi, que porto molts anys treballant per aquí, és un refe-

rent del circ a Barcelona i a Catalunya. Ser el muntatge escollit de la vintena edició del Circ d’Hivern és quelcom especial.

G.A.: Molta gent ho espera, hi ha famílies del barri que sempre vénen i tenen expectatives. El que es fa aquí té moltíssim nivell. A més, la pressió de ser la vintena edició no ens l’agafem amb nervis, sinó amb la il·lusió que la gent s’ho passi bé. Busquem que els nens i les nenes riguin molt.

Arran dels premis Butaca, vas escriure: “Se’m fa una mica estrany que amb tantes companyies com hi ha de teatre familiar, que curren cada dia, que van per tot Catalunya amunt i avall... no n’hi hagi cap de nominada. Només hi ha un espectacle musical de producció gran, un de màgia i nosaltres. Tens la sensació que el que a vegades costa considerar teatre es posi al sac de familiar”.

G.A.: Al teatre familiar, li falten moltes coses. Falta una mica de respecte per part de totes, abans que res. El que s’entén per familiar (que arribi des dels infants als avis i les àvies) vol dir que s’ho han de passar bé tots, ha de tenir el punt just. Tenim el màxim respecte per a elles i el més important és que vulguin tornar al circ i al teatre, que els infants aprenguin que és un espai de llibertat on t’ho vols passar bé.

Les institucions no s’impliquen tant quan la proposta s’escapa del que és teatre convencional?

G.A.: A Catalunya, costa que confiïn en el que no és teatre convencional de text. Quan el públic ho veu diu: “Hòstia, que original!”, perquè són propostes que aquí es veuen poc. Fora d’aquí, hi ha més accés: molt més circ, més teatre gestual, humor, titelles... Aquí, costa que la gent conegui aquests referents. Sempre s’ajuda molt més al teatre convencional i hem d’intentar que tothom hi vagi creient més. Hi ha altres maneres d’asseure’s en una butaca i veure altres propostes, que també poden ser més enriquidores.

El riure és una bona arma?

A.F.: Aquesta és la idea, és l’aposta.

G.A.: El que fem està lligat amb l’humor, amb el clown, perquè el que volem és ajudar que el cervell s’oxigeni. I és una arma... i tant que sí! Per arribar a moltes generacions diferents.

Podem reconciliar el circ amb les espectadores que un dia van deixar d’anar-hi?

G.A.: És important que s’entengui que hi ha diferents maneres de fer circ i de fer clown, que el que es feia abans pot ser diferent del que es fa ara. Simplement, volem que la gent vingui i vegi que hi ha un esforç. La gent està gastant temps i diners i no volem que la gent marxi amb la sensació que li han pres el pèl o no s’ho han currat. Vull que puguis dir: “No m’ha agradat, però s’ho han currat”. Hi ha un esforç d’energia brutal per part de les intèrprets i això ha de compensar d’alguna forma. Hi ha altres maneres de fer circ i de fer espectacles. La nostra idea és atrapar la gent que normalment no va al circ i el teatre, que són majoria. Entrar a poc a poc al cervell del públic perquè vegi que, aquí, s’ho pot passar molt bé. ◀

Quinze anys construint alternatives

El Centre Social Terra celebra el seu quinzé aniversari. Al llarg d'aquests anys, l'espai s'ha convertit en un punt de referència per als moviments socials i les activistes de València

Xavi Ruiz Ros / Ximo Colomina Barba
@xaviruiz8 / @Sotracs

“Aquest és un projecte autogestionat del qual es nodreixen set persones, que treballen i viuen del centre social”, explica Natxo Calatayud, membre històric del centre

Després d'una primera vida com a local de Maulets, el projecte es va reconfigurar l'any 2000 com un local amb voluntat aglutinadora i amb un espai gastronòmic

En els seus inicis, del 1998 fins al 2000, el Centre Social Terra era un local de Maulets, l'organització juvenil de referència de l'esquerra independentista en aquella època. El projecte tirava endavant gràcies a una barra de bar. Malgrat això, era un espai més aviat propi que obria dijous, divendres i dissabte. L'horari d'obertura era el característic de la gent estudiant: de les huit de la vesprada fins a la una del matí. “Va tancar perquè, legalment, era com totes les falles. Però, clar, a les falles, no hi va la policia a buscar-los, en canvi, a nosaltres sí. Aleshores, quan van veure que venia molta gent, van començar a unflar-nos a multes pel fet de no tindre llicències”, explica Natxo Calatayud, membre històric del centre.

La resposta fou fer un pas més enllà i obrir un altre espai el 6 de desembre de 2000. Això va possibilitar encetar un nou procés amb una altra filosofia. En paraules de Calatayud, “va permetre passar de ser un projecte destinat sols a la gent *del rotllo* a ser un punt de trobada de les persones i els moviments socials del barri”. L'espai naixia del jovent independentista, però tenia la voluntat d'aglutinar associacions veïnals, escoles, associacions per la llengua, etcètera. Quinze anys després, aquest propòsit s'ha convertit en una realitat i el Terra ha esdevingut un local amb un gran reconeixement, tant a Benimaclot com a la resta de territoris dels Països Catalans.

Un pas endavant

Comptar amb un local més gran va permetre introduir un espai gastronòmic al projecte. L'aposta era fonamental, ja que el Terra és un centre social autogestionat mitjançant un bar. “La gent sap on és així que entra, des dels diners que s'està deixant fins als cartells que està veient o la informació que li està arri-

bant. És un punt de connexió amb una sèrie d'idees de justícia i solidaritat”, comenta Calatayud.

Juntament amb l'espai gastronòmic, el Terra és un centre social gestionat per l'assemblea. S'hi ofereixen tallers, cursos i altres activitats. A més, és un espai de barri amb esperit comunitari. “Cada setmana s'hi reuneixen gran quantitat de col·lectius –sobretot de la zona, però també de la resta de València–, que tenen el Terra com a referència. L'AMPA de l'escola Pare Català, gent de l'associació de veïns... Quan va sorgir el 15-M, les comissions del moviment es reunien ací i, ara, s'hi reuneix l'assemblea oberta de dones”, relata Calatayud mentre confirma que aquestes eren les seues intencions quan impulsaren el projecte. “La persona que entra nova veu que som una finestra oberta”, afirma.

Amb el nou plantejament, l'espai va passar de tindre un públic reduït i concret a formar part del barri en la seua plenitud. Ara, s'obren portes des de les huit del matí fins a la una de la matinada. Hi venen treballadores a esmorzar, famílies a dinar i xiquetes a berenar.

Cooperació i autogestió

El centre social es constitueix com un projecte cooperatiu que, establert legalment com a comunitat de béns per raons econòmiques, divideix les hores de treball i els sous entre les set treballadores amb què compta actualment. “Ho decidim tot en assemblea. Som completament horitzontals i cooperatius. Aquest és un projecte autogestionat del qual es nodreixen set persones, que treballen i viuen del centre social. És molt important crear llocs de treball per a la gent jove sense haver d'entrar al món laboral del sistema d'explotació capitalista”, comenta Calatayud.

El fet de tindre una plantilla amb una mitjana d'edat tan curta podria fer pensar que el projecte no té una base sòlida. Les renovacions de treballadores per motius laborals, d'estu-

Per dur a terme la seva tasca autogestionada, el Terra fa càterings, dinars o festes alternatives i també organitza concerts propis / XIMO COLOMINA BARBA

dis, sortides a l'estranger, etcètera són quasi constants, però, segons el membre del Centre Social: "El Terra sempre ha sobreviscut. La gent continua necessitant moltíssim un Terra, per això crec que el futur està assegurat".

El finançament autogestionat implica determinades limitacions econòmiques que Calatayud no passa per alt: "Quan tu decideixes viure més enllà dels bancs, no demanar crèdits ni préstecs, el tema econòmic et porta maldecaps. Perquè s'aposta per un treball cooperatiu que no té una voluntat d'enriquir-se, pels preus populars que inclouen la gent jove, etcètera...". Aquesta voluntat anticapitalista, que els porta a allunyar-se de capitals privats i deutes amb el sistema bancari, fa que hagen de fer un gran esforç per mantenir l'equilibri econòmic del local.

Per dur a terme aquesta tasca d'autogestió, el Terra fa càterings, dinars, festes alternatives, barres de concerts... I també organitza concerts propis, com el que es farà per celebrar el quinze aniversari de l'espai. Serà el 9 d'abril i hi participaran La Raiz, Zoo i Auxili.

Connexió amb l'entorn

Pel que fa a la relació amb altres districtes i col·lectius, el Terra està molt centrat al barri de Benimaclet, on mantenen bona relació amb gran quantitat d'espais com el CSOA l'Horta, La Repartidora -una llibreria que es dedica a l'economia social- o el local social La Tapadera. En l'àmbit de València, també tenen una relació estreta amb El Racó de la Corbella del barri del Carme, amb Ca Revolta...

Des de fa uns mesos, s'organitzen trobades de casals de l'àmbit valencià. La finalitat és reunir-se per compartir experiències i recursos. A escala dels Països Catalans, s'està fent una trobada anual de casals i ateneus des de fa cinc anys. El Terra ha participat en totes aquestes trobades i fins i tot va organitzar la segona edició. Quant a la relació amb les autoritats, l'espai es troba en una situació totalment legal. Tenen molta cura de la

relació amb el veïnat i opten per la comprensió i el diàleg per no haver de tenir-se-les amb la policia. "Cuidem les formes perquè el projecte no córrega perill en eixe sentit", expliquen.

Des del canvi al nou local, les amenaces més greus les han patit en forma d'atacs feixistes. Com que és un espai obert a tothom i amb una ideologia tan definida, és l'objectiu d'alguns grups d'extrema dreta més o menys sovint: "Hem tingut un parell d'agressions fortes, sobretot d'Espanya 2000. Més que res, ens han silconat els panys, ens han trencat els vidres, han fet pintades...", comenta Calatayud. Ell mateix explica que, després de l'atac d'aquest partit polític, es va convocar una roda de premsa amb el col·lectiu de comerciants del barri, l'associació veïnal, l'escola i diversos col·lectius amb l'objectiu de defensar el centre social i la seua tasca dins del barri. "Tractaven de dividir-nos i el que aconseguirem és que ens unirem contra el feixisme i el nazisme", sentència.

València, tot i estar plena de petites llavors de lluita, també compta amb aquest sector hereu del franquisme. La ciutat ha estat un laboratori d'experiments de l'extrema dreta, tutelada pels més de vint anys de govern del Partit Popular. "Han tingut impunitat absoluta, finançament... Han fet el que han volgut: han ficat bombes, han trencat vidres, han agredit gent i no hi ha hagut detinguts ni empresonats, això sempre ens toca a nosaltres", conta el membre del Centre Social Terra.

Tot i això, els canvis socials i polítics que s'han esdevingut els darrers mesos a la ciutat de València i al llarg del territori també han transformat la realitat que envolta el Terra i, ara, albiren un futur amb menys complicacions. Per a l'activista, "el País Valencià està canviant i pareix que la certa comoditat amb què comencem a viure ara siga normal, però, fins fa quatre mesos, la situació no era esta, sinó que vivíem i continuem vivint a contrapeu, socialment i a peu de carrer. Front eixe món tan refractari, per a nosaltres, és important expressar-nos lliurement, relacionar-nos, conèixer-nos, viure...".

Quant a la relació amb les autoritats, el Terra es troba en una situació totalment legal. Es té molta cura de la relació amb el veïnat i s'opta per la comprensió i el diàleg

Com que és un espai obert a tothom i amb una ideologia tan definida, és l'objectiu d'alguns grups d'extrema dreta més o menys sovint, sobretot d'Espanya 2000

Si el llibre crema, no l'apaguis

-Manel de Pedrol o-

www.viruseditorial.net

Espai Contrabandos, àgora de la cultura independent

Des de la nova ubicació al Raval de Barcelona, aquesta llibreria procura teixir aliances entre els diferents sectors de l'edició alternativa als grans grups de la indústria cultural. Ven títols i acull actes de més de trenta segells associats

Júlia Bacardit
@JuliaBacardit

L'Espai Contrabandos encara fa olor de nou i té estaneries fins i tot als lavabos. A l'entrada del local, hi ha llibres i palets de fusta col·locats en forma de seient per assegurar-se'n hi a llegir o xerrar. Mar, editora de Pol·len Edicions, ens explica que, a la llibreria, s'hi venen títols de més de trenta editorials independents: marques clàssiques de l'assaig com Akal, Gedisa, Icaria o Virus i segells més joves com El Periscopi o Tigre de Paper. "El preu íntegre de cada llibre és per a l'editorial, l'Espai no es queda cap percentatge", afirma.

Un espai per a la literatura crítica

A Contrabandos, s'hi poden trobar llibres com *Posthumans* de Rosi Braidotti, *Hegel i Sòcrates per a principiants*, *Crítica del pensamiento amoroso*, poesies de Gustavo Duch o un poemari del director de cinema iranià Abbas Kiarostami. El pensament crític en forma d'assaig conviu amb la literatura. L'Espai funciona com una xarxa d'editorials independents i el nou local del carrer Junta de Comerç vol arrelar al Raval. S'hi fan actes gairebé cada dia.

"Hi ha moments en què la literatura ha de baixar dels núvols i mullar-se. Alguns d'aquests moments van ser la Guerra Civil Espanyola i la posterior Segona Guerra Mundial", va assegurar David Becerra, l'especialista convidat a la presentació de la novel·la *No Passaran* d'Upton Sinclair, el 2 de desembre passat al mateix espai. La xerrada va girar al voltant de la necessitat del pamflet i el llibre polític, sovint infravalorats per la crítica literària.

Els *mukcrackers* van ser els primers escriptors que es van adonar que el periodisme havia de ser una eina crítica contra les males polítiques i les grans corporacions capitalistes. Entre els *mukcrackers*, hi havia el Hemingway de *Per qui ressonen les campanes* i el John Reed de *Deu dies que van canviar el món*. *No passaran* és un llibre en la mateixa línia. Publicat per la Generalitat dos anys abans que acabés la guerra, es venia a un preu de poques pessetes i no generava drets d'autor. Sinclair volia defensar la II República com a govern escollit per la ciutadania fent el contrapès del discurs imperant als mitjans de comunicació internacionals.

No només els llibres

"Les llibreries són espais on passen coses", va sentenciar el migdia del 10 de desembre passat a l'Espai Contrabandos Bernat Ruiz Domènech, bloqueja entre altres oficis. En aquest dinar anticipat de Nadal o de canvi de solstici, el menjar va anar a càr-

L'equip de l'Espai Contrabandos / A. N.

rec d'Alquímia vegana.. Durant la sobretaula, es va establir una conversa informal entre editores independents. Bernat Ruiz va començar parlant de la situació editorial d'avui, de la digitalització del llibre i de la necessitat de fer conxorxa per afrontar bé els nous temps contra els gegants empresarials. "L'enciclopèdia és un exemple de llibre tècnic que ha deixat de ser un llibre; com els llibres de receptes, que avui són vídeos penjats a Internet. Per això una llibreria ha de ser un lloc on només es busquin llibres", va explicar Ruiz. El bloqueja també va parlar de la llibreria NoLegiu, una petita àgora d'activitats culturals situada al cor del Poblenou, per destacar que la xarxa humana que es crea entre editores i libretes és un exemple que la solidaritat i la comunicació són clau per treballar en una causa comuna.

L'editora de Raig Verd va comentar les complicacions que li han sorgit arran de la publicació de *Temps de segona mà*. *La fi de l'home roig*, de la bielorussa Svetlana Aleksíevitx, recentment premiada amb el Nobel de literatura. Sovint, l'edició lliure es troba amb l'exigència de les distribuïdores i les intermediàries en general. L'alternativa passa per buscar el públic adequat i enfortir les connexions amb ell. Quan Ruiz va preguntar a Hèctor de Descontrol per què no venia els seus llibres a El Corte Inglés, la resposta va ser clara: "Estem en contra dels princi-

Per a Jordi Panyella, editor i un dels impulsors de la iniciativa, l'aposta no passa per "culturitzar Catalunya, sinó per cohesionar un tipus concret de lectores"

pis neoliberals i volem veure els nostres llibres a llibreries de barri. El nostre posicionament polític ha de ser coherent amb el nostre posicionament comercial". Jordi Panyella, de Pol·len, va afegir que l'aposta no passa per "culturitzar Catalunya, sinó per cohesionar un tipus concret de lectures".

Acabat el dinar, el mateix 10 de desembre, l'Espai va acollir la presentació de la renascuda capçalera *Masala*, publicació crítica de Ciutat Vella. L'acte va acabar a ritme de rap amb La llama, Pinan 450F i Zè Fuga. Definitivament, l'Espai Contrabandos és una llibreria on estan passant coses. ◀

**ORGANITZA'T
I LLUITA!**
amb L'AGENDA DE LA TERRA

L'edició d'enguany és un projecte cooperatiu amb Justícia i Pau, l'Associació Catalana d'Esperanto i mèdia.cat
La trobaràs a les millors llibreries dels Països Catalans i a productesdelaterra.cat

ESPERANTO*
CAT
Associació Catalana d'Esperanto
Kataluna Esperanto-Asocio

JP
JUSTÍCIA I PAU

mèdia.cat

RESSENYES

Un joc sublim de ball i tradició

Àlex Romaguera

@AlexRomaguera

Són diverses, les propostes musicals que conjuguen modernitat amb tradició. De Calaix ho porta als envelats i altres espais per narrar els costums d'un poble tant ric en matisos com cohesionat en elements propis. *Veus al ball* rubrica aquesta idea: de manera planera i alhora preciosista, el disc del quartet gironí ens acostava a la vida mateixa. Primer, amb una sardana que convida a ballar, igual que ho fan la resta de melodies del repertori, on trobem des de la rumba, la jota, la polca, el swing, el pasdoble o el contrapàs. Basculant sobre aquesta coctelera rítmica, De Calaix proposa un diàleg en què les onomatopeies, la gloses i el refranys es combinen amb el joc de mans, de peus o instruments tan genuïns com la sim-bomba, les castanyetes, la pandereta o el tïmbal.

Fins a arribar a aquesta mixtura d'estils i formes d'interpretar-los, han passat quinze anys, durant els quals les com-

ponents han arranjat el seu desfici per descobrir i reinterpretar els sons emanats del Mediterrani. Tot va sorgir a l'Aula de Música de Figueres, quan Mireia Mena, Gemma Pla i Lurdes Rimalló van traçar el que elles qualifiquen de "nova polifonia tradicional catalana". Pel camí, han publicat *Pantone 1505*, recull del concert "Empordà a calaixos"; *Pantone 368* (2006), síntesi del recital "De boca en boca"; i *Escudella de nades* (2007), amb cançons del concert homònim. Al seu nou treball, ja hi participen Laia Pedrol i Marta Munsó (integrants del quartet actual amb la Mireia i la Gemma), a més d'artistes tan prolífics com el rumbero Rafalito Salazar, el polifacètic Carles Belda, el poeta Josep Pedrals o el calabrès Piero Pesce. Són empelts per a un viatge que ens remou per dins i per fora donant veu al ball i ball a la veu. ◀

CD

De Calaix

Veus al ball

Editora: Autoedició

Aproximació al·lucinatòria a una introspecció

Ignasi Franch

@ignasifranch

Guanadora del premi al millor guió al festival de Sundance de l'any 2014, aquesta pel·lícula parteix de la digestió de la ceguesa per part d'una dona que ha perdut la vista. Ingrid s'adapta a la seva nova vida a través de la reclusió a la llar, mentre dubta de la sostenibilitat del seu matrimoni. Les imatges i la veu en off dels primers minuts del film, que escriuen solituds urbanes amb cal·ligrafies fràgils, remetent a aquella cultura *indie* que ha esdevingut quasi hegemònica. A partir d'aquí, les coses es compliquen, perquè el flux d'inven-cions i pors del personatge, que ja només hi veu a través de la imaginació, s'incorpora al relat sense barreres distanciadores. El film pren un aspecte al·lucinatori que genera imprevisibilitat i també una certa confusió, ja que no acota clarament què viu i què imagina Ingrid. Aquest retrat implícit d'una psique suposa una aproximació interessant a un personatge introspectiu fins a fregar, o traspassar, el llindar de l'autoaïllament.

Al llarg del recorregut narratiu, apareixen dones i homes en soledat, pornografia i sexualitats alternatives com a esca-

patòria de l'abatiment. *Blind* se situa en un territori inestable de sarcasmes, melancolies i desespers que es poden llegir com a potencialment moralistes, encara que no desprenguin l'antixexualitat truculenta d'obres com *Shame*. El resultat, a més, conté components de *voyeurisme*, inclosa l'observació del cos nu del personatge principal. L'autor ha declarat que volia tractar una de les angixes de les dones que perden la vista: la dificultat per controlar amb detall el seu aspecte físic. Aquesta crítica a les imposicions estètiques no es trasllada de manera clara a unes imatges que prenen connotacions androcèntriques, encara que el predomini del nu femení pugui néixer de l'oscil·lant barreja d'inseguretats i apoderament d'una protagonista en reconstrucció. Al final, *Blind* ofereix una experiència cinematogràfica diferenciada i basada en la incertesa: és un joc d'aspecte bell i normes laxes, líquid tant en el seu vessant narratiu com en el discursiu. ◀

DVD

Blind

Director i guionista: Eskil Vogt

Editora: Cameo

Durada: 96 minuts

La Directa utilitza els serveis de **foli verd gràfiques**

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

bodega **La Risa**

OBRIM CADA DIA
AV. VALLCARGA 81

VINIL, VERNUT, TAPES I CERVESES ARTESANALS
-ENTITAT CULTURAL SENSE ANIM DE LUCR-

COOPERATIVA AUTOGESTIONARIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

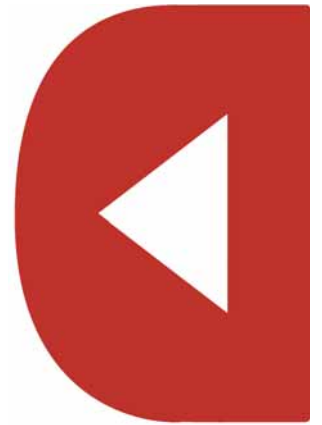
una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris
www.coop57.coop

ger ENTITAT CULTURAL I ESPORTIVA

Cídel Pi 25, Ribes (Garraf), Països Catalans
08810. Tlf: 93 896 12 00. ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

inDirecta

“Lesbos és el forat negre del Mediterrani”

/ GORKA LEIZA

Alex Romaguera
@AlexRomaguera

Quan et vas especialitzar en socorrisme i salvament marítim?

M'hi vaig familiaritzar gràcies al meu avi, que em portava a la platja de Badalona. Després va coincidir que, amb dinou anys, no vaig poder reanimar el porter de la finca on vivia la meua xicota. Va morir abans d'arribar a urgències, quan amb una maniobra de reanimació potser hauria sobreviscut. Aleshores, vaig decidir formar-me a la Creu Roja i així fins al 1999, quan, essent cap de salvament, vaig fundar Pro-activa Serveis Aquàtics, una empresa de serveis preventius a les platges.

Quan vas decidir anar a Lesbos per socórrer migrants?

Després de veure tres germans ofegant-se a pocs metres de la costa. Mira que a l'empresa hem rebut pasteres i hem vist morir gent, però no en aquestes circumstàncies. La majoria dels que arriben a Lesbos no saben nedar ni han vist mai el mar, van apilonats en barques i duen una armilla de mentida. Davant d'això i malgrat que cap institució no va respondre la nostra oferta d'ajuda, vam anar-hi pel nostre compte.

Què hi havia cap operatiu a la zona?

Només alguns voluntaris, l'ONG Sea-Watch, formada per quatre famílies de Berlín, i Moa, l'entitat creada pel multimilionari nord-americà Chris Catrambone després de trobar desenes de cadàvers flotant al voltant del seu veler mentre navegava per Lampedusa. A causa d'aquest impacte, Catrambone va comprar un remolcador i, avui, amb la seva dona, recull immigrants a alta mar. Moa ens va recomanar Lesbos, on vam trobar un panorama desolador. Gairebé 40 graus de temperatura i famílies assedegades enmig de la carretera. Ni els voluntaris ni els guardacostes tenen prou preparació. Allà, vam fixar un protocol i ens vam posar a fer feina.

Quantes embarcacions hi arriben cada dia?

Abans eren vint, però ara n'arriben un centenar al llarg dels disset quilòmetres de costa, on les màfies els treuen els motors i els dipòsits de benzina. Hem de tenir en compte que Grècia és un país desballestat on cadascú es guanya la vida com pot. La situació és caòtica i, quan s'enfonsa una embarcació, hi ha una mitjana d'entre disset i vint morts.

Què és el Frontex, la policia europea de fronteres, no intervé?

El Frontex compta amb vaixells de Portugal i Noruega, un helicòpter romanès i un destacament d'alemanys a terra. Com a persones, són bona gent; com a organisme, un desastre. Igual que els guardacostes grecs, que el 29 d'octubre van envestir una embarcació amb desenes de persones a dins. Moltes van morir esclafades.

Què va passar aquell dia?

Des de la costa, veiem puntets taronges disseminats a l'horitzó. Ens hi vam desplaçar amb motos aquàtiques i la situació era dantesca. Tothom cridava i s'agafava a trossos de fusta mentre els vaixells del Frontex, que no estan equipats per salvament, s'apropaven a la zona. Mentre ells s'ho miraven, nosaltres pujàvem les persones que podíem a la coberta.

Quanta gent calculeu que va morir?

És impossible saber-ho. Aquell dia, vaig veure 30 infants morts i desenes d'armilles flotants que no havien aguantat els seus cossos. Et provoca una impotència terrible. Però el més indignant és l'actitud del Frontex i la versió oficial dels fets. Van dir que havien salvat 170 persones, quan en tot moment es van dedicar a gravar-nos en vídeo. Ni tan sols van tirar-nos cordes o botes salvavides. Ells compten els cossos trobats i llestos. Les morts reals se silencien.

Quina conclusió n'has tret?

Que darrere d'aquest drama es mouen molts diners. De fet, el Frontex funciona a través de concursos públics i hi ha empreses espanyoles licitant serveis. Si vinguessin subsaharians, seria una altra cosa. Però els refugiats són famílies amb estudis universitaris i una targeta de crèdit sota el braç, d'aquí l'interès de determinades empreses per fer-hi negoci. Els venen l'aigua a quatre euros l'ampolla i el menjar a preus desorbitats i els cobren una fortuna per traslladar-los en ferri o taxi al seu destí.

Què hi ha de malgrat tot, penseu quedar-vos allà?

La nostra missió és salvar el màxim nombre de vides possible, ja que Lesbos és el forat negre del Mediterrani. Hem de ser-hi per continuar ajudant. ◀

Òscar Camps Socorrista

Aquest estiu passat, Òscar Camps i el seu equip de socorristes van viatjar a Lesbos per ajudar les refugiades sirianes. Les imatges de criatures ofegades davant d'aquella illa grega van llançar l'impulsor de Pro-activa Serveis Aquàtics a portar-hi els seus coneixements en salvament marítim. “Som els primers europeus que es troben en alta mar”, explica Camps. Per fer aquesta tasca, ha creat l'ONG Proactiva Open Arms, que desenvolupa una activitat guiada per la vocació i el sentiment de servei. Malgrat que l'esforç els obliga a reemplaçar-se cada quinze dies per prescripció dels equips psicològics, el compromís d'aquests professionals és crear una base permanent a la zona. “Mentre hi hagi gent ofegant-se, ens hi quedarem”, assegura Camps, molt crític amb el paper d'Europa i la policia fronterera respecte a la tragèdia que es viu a les costes de Grècia. Conscient d'aquesta desídia, Proactiva Open Arms ha començat a formar voluntàries i a homologar una nomenclatura per coordinar-les en les tasques de salvament.